ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

# ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسئول
پوزانت كچيان
طبعه و اداره خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نومرولو
دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bàb Aali Djaddèssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 120 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՄԱՐՏ 25/6 ԱՊՐԻԼ | 4 ԶԻԼԳԱՏԷ 1314. | 25 ՄԱՐԹ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 120

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 25/6 ԱՊՐԻԼ, 1897

## ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

### ԱՒԵԼԻ ԱՍՊԵՏ ՔԱՆ ՀԱՐՈՒՍՏ

Հիմակ ամէն ոք հասկցաւ, այնպէս չէ՞, որ Ասպետ Զունդ աւելի ասպետ էր քան հարուստ։ Զունդեան Հաստատութեան և ազգին անդին թողած հարստութեան գումարը չանցնիր 150,000 ֆր. ն, այսինքն՝ 6,500 ոսկիէ քիչ աւելի,—գումար մը որուն վրայ իրենց քիթին տակէն կը խնդան մեր շատ մը Սարաֆներն ու Գօմիսիօնճիները, նոյն իսկ արդի անտեսական տագնապին մէջ, և հակառակ ամէն անտեսական տագնապներու։ Իրաւ, կարծողներ կան թէ գոհարեղէններն այս հաշուէն դուրս մնացեր են ո՛ և է կերպիւ, և ամէն բան ստուգելու նպատակաւ էր անշուշտ որ ի Բարիզ անգամ մը քննուած մարմինն հոս ալ իր պատկանած իշխանութեան կողմէ երկրորդ անգամ քննուեցաւ։ Բայց ամէն պարագայի մէջ անժխտելի է թէ Ասպետ Զունդին առատասրտութիւնն աւելի Ազնուականութեան քան Հարստութեան հետ առնչութիւն ունեցող ձիրք մ'էր։

Մեք ինչ հարուստներ ունինք, նոյնքան զերծ ընտանիքի հոգէն որքան Զունդ, և գուցէ նոյնքան անզաւակ, մինչեւ իսկ ամուրի, որք Ասպետին եղունգը չեն արժեր։ Եթէ Երկաթի Թագին ամէն նշանակիրները նոյնքան բարի և բարեգործ մարդիկ են որքան հայազգի Ասպետը, նախանձելի պէտք է սեպուի աւստրիացի-հունգարացի ազնուականներուն դասակարգը։ Անիկ հին գաղթականութեան այս համեստ շառաւիղն իր բարքով, հայ և միջազգային ընկերութեան մէջ իրեն համար շինած դիրքով արդէն իսկ ազնուական մ'էր երբ պաշտօնական գրուածներու մէջ իր կառավարութիւն Ռիտտէր ֆոն Զունդ սկսաւ յորջորջել զինք։ Զունդի ազնուականութիւնը նոյնքան աւելի վեր կը հանէ միւսներուն տափակ, անշահ, գձուձ անձնականութիւնը։ Զունդ մեծ վաճառական մը չեղաւ, և եթէ ի բաց հանենք Թրանսիլվանիոյ անտառներէն առաջ ձ Կ. Պոլիս բերելու գաղափարն, իբրև գործի մարդ նշանաւոր գաղափարի տէր մէկն ալ չեղաւ. իբրեւ սեղանաւոր կամ հասառու (ռանդիէ) ալ չփայլեցաւ. Սակարանի մէջ աղմուկ չհանեց. բայց հանրօգուտ ձեռնարկներու համար այնքան և այնպէս կուտար որ ամէն մարդ կը կարծէր թէ առնուազն 50-60 հազար ոսկիի տէր է։ Իր մտերիմներ կը խոստովանին այսօր թէ իրմէն կը զրկէր և աղքատներուն կուտար, և փոխանակ պանդխտութեան մէջ մեռնելու, իր ազգականներու և սիրելիներու շրջանակին մէջ, ի Կ. Պոլիս, իր Պէօյիւքտէրէի գեղեցիկ բնակարանին մէջ կրնալ աւանդել իր վերջին շունչն, եթէ չվախնար որ իր առատաձեռնութիւն բան պիտի չթողուր իր եւրոպական ընտանիքին, Զունդեան Հաստատութեան։ Ուրիշներ, այս Հայուն ազգակիցներն ու կրօնակիցները, դիզելու մէջ միայն հաճոյք կը զգան, և ո՛չ երբեք տալու։ Ինչո՞ւ շինուած է այս մարդոց ուղեղը, թո՛ղ թէ սիրտը։ Իրենց պարագաներն իրենց չափ հարուստ են արդէն, իրենցմէ բան մը սպասելու հարկին ներքեւ չեն ամենեւին. իրենք ալ արդէն կեանքի գարունն և ամառն անցուցած են, բայց և այնպէս կը պահեն։ Իրենց միտքէն երբեք չանցնիր բարեգործութիւն մը հիմնել, բարեգործութեան մը սատարել, և արգելք ալ կ'ըլլան անոնց որ իրենցմէ աւելի վեհանձն են, և իրենց հարստութենէն կարեւոր բաժին մը հանել են հանրօգուտ նպատակներու։ Եւ այս մարդիկ կը յարգուին միմիայն որովհետեւ հարուստ են, ատակ շատ ունին, թէեւ այն ատակով մէկու մը «խէր» չունին։ Ժողովներու, խորհուրդներու, ընկերութիւններու մէջ կը բազմին, ուր որ երթան յարգանօք կ'ողջունուին, ոչ այլ ինչ պատճառաւ բայց միայն որովհետեւ հանրային կարծիք, հանրային խիղճ ըսուած բանը տակաւին գոյութիւն չունի մեր մէջ որովհետեւ արեւելցիի չողոքորթութիւնով, մարդահաճոյութիւնով շաղախուած ենք տակաւին, և չենք գիտեր ոչ ըստ արժանւոյն մեծարել ճշմարտապէս մեծ նկարագիրներն, ոչ ալ ըստ բաւականին խորշիլ գձուձ բնաւորութիւններէն։ Ասիկա մեր իսկ դատապարտութիւնն է, և մեղաւորը դարձեալ մե՛ք ենք երբ մեր մէջ պատուուած մեծարուած դէմք մը կ'ունենանք այնպիսի ունեւորներ որք Զունդէն 10 պատիկ, 20 պատիկ աւելի հարուստ են, և բարեգործութեան ճամբուն մէջ անոր ըրածին ամենափոքր մէկ մասն անգամ ո՛չ ըրած են ո՛չ ալ իրենց միտքէն կ'անցունեն ընել երբեք։

## ՇԱՄԻՐԱՄԱՅ ԱԿԸ

Ասորեստանցւոց աշխարհահռչակ դշխոյին՝ Շամիրամայ անձն ու գոյութիւնը թէպէտ արդի հնաբաններէն կասկածի տակ ինկած ու առասպելական կամ մտացածին համարուած է, բայց իրեն վերագրուած յաղթ մեծագործութեանց, աշխարհաշէն ձեռնարկութեանց և կատարած ընդարձակ երկրակալութեանց համբաւն ու յիշատակն ա՛յնքան տիեզերածաւալ, այնքան հանրածանօթ եղած է յընթացս իբր 40 դարուց և մինչեւ իսկ այժմ դասական ուսմանց կարգին մէջ, որ ո՛չ մէկ իրապէս գոյութիւն ունեցող դշխոյի փառքը չի հաւասարիր անոր։ Առ առաւելն ամէնէն աւելի մեծափառ թագուհիներ կամ կայսրուհիներ արժանաւորագոյն և մեծագոյն տիտղոսն առած կը համարուին, եթէ կրցած են ժամանակին Շամիրամ կոչուելու փառքին հասնիլ, զոր օրինակ Դանիոյ Մարգարիտ թագուհին, Կատարինէ Բ., ևն։

Բայց մեր նպատակը մեծահռչակ Նինուէի մեծանուն հիմնադրին «սափոռ, փալաչառ» ամուսնոյն գոյութիւնն հաստատել չէ, զի թագուհիներու մեծագո՛յնին ա՛յնչափ մեծագործութիւններ վերագրուած են, որ անոնց ամէնուն միեւնոյն անձն հեղինակ համարիլ արդարեւ շատ միամտութիւն կը լինէր, ու առասպելաց ազդեցութիւնը կամ դէպքերը մեծցնելու բնութիւն ունենալը չճանչնալ կը նշանակէր։ Բայց եթէ արդի քննական պատմութիւնը կամ պատմական հետազօտութիւնը չի ներեր առանց վերապահութեան ընդունիլ Շամիրամն այնպէս, որպէս ցուցած է առաջին անգամ պատմաբաններու հայրն Հերոդոտոս, այսինքն՝ եթէ չենք կրնար հաւատալ թէ հին աշխարհի եօթն հրաշալեաց կարգէն համարուած կախաղանաւոր բուրաստանաց հեղինակն եղած է երբեք, նոյն է Տիգրիսի և Եփրատի բերաններէն մինչեւ Բակտրիա աշխարհակալութիւն ընող Շամիրամի հետ. կամ, ուրիշ խօսքով, եթէ չենք կրնար ընդունիլ թէ արդարեւ Նինոսի կին Շամիրամ միակ հեղինակն է իրեն վերագրուած բոլոր գործերուն և ձգած յիշատակարաններուն, սակայն միեւնոյն ժամանակ չենք ալ կրնար ժխտել բացարձակապէս ո՛ և է Շամիրամի գոյութիւնն, յաւէտ կամ նուազ նշանաւոր քան առասպելական Շամիրամ որ աղաւնիներու ձեռքով կը սնուցուի ու մեռնելու տեղ անոնց թեւերով երկինք կը փոխադրուի։ Զի Շամիրամի անունով այնչափ բաներ կը պատմուին, որ ի՛նչքան ալ առասպելներով զարդարուած կամ մեծցուած լինին, չի կրնար ըսուիլ թէ իրականութեան հետք կամ հիմունք երբեք չունին։ Միթէ կա՞յ աշխարհի վրայ առասպել մը կամ վիպական զրոյց մը որ բնաւ ճշմարտութիւն չպարունակէ։ Ո՞ւր կը մնայ Շամիրամայ վրայ պատմուածն, որ մանաւանդ այնքան աւանդութիւններով և զարմանալի յիշատակութիւններով իրականութեան դրոշմ առած է գրեթէ։

Մեկդի թողլով ինչ հետք որ ձգած է ի Բաբելոն և ի Նինուէ մնացածին կամ իրականն Շամիրամ, թէ՛ լինի այդ Նինոսի կինը, թէ՛ լինի ուրիշ մէկ համանուն թագուհի, մենք կուզենք ներկայացնել առ այժմ միայն ինչ որ ծանօթ է Վանայ մէջ Շամիրամի անունով, անուն մը որ այնչափ աւանդական յարաբերութիւն ունի այդ հինաւուրց քաղաքին շինութեան և անունին հետ։

Առաջին. պէտք է գիտնալ թէ բովանդակ Վանայ նահանգին մէջ ամէն ոք, մեծ ու պզտիկ, այր և կին, ուսեալ և անուս, ծեր ու տղայ, քաղաքացի, շինական, առհասարակ առանց բացառութեան աւանդաբար և որդւոց յորդի գիտեն թէ Շամիրամն է հիմնադիր Վան քաղաքին։ Այնքան ընդհանուր է այս ծանօթութիւնը կամ աւանդութիւնը բովանդակ այդ կողմերու ժողովրդոց մէջ, որ չէ կարելի ըսել կամ ենթադրել թէ Խորենացիի պատմագրութեան արդիւնքն է այն, վասն զի ոչ թէ անոր ուրիշ ոչ մէկ պատմութիւնն այսքան հասարակացած ու ընդհանրացած չէ ժողովրդեան ամէն կարգի խաւերուն մէջ, այլ և ոչ իսկ տարբեր մէկ պատմութիւն այդքան խորարմատ հետք մը թողած է կամ առ հասարակ ընդհանրացած լինելու բախտն ունեցած է երբեք աշխարհի ո՛ և է ժողովրդեան մէջ։

Երկրորդ. յայտնի է առհմային աւանդութեանց բոլոր ծանօթ եղողներուն թէ Շամիրամ թագուհւոյն անունն ի՛նչ սերտ յարաբերութիւն մ'ունեցած է Ցարալէզք աստուծոյն հետ, որոյ բնակավայրը Վանայ մօտ էր դարձեալ։ Արդ, այդքան դարեր հոլովելով անցնելէն վերջն ալ դեռ այսօր իսկ Ցարալէզք աստուծոյն հետքը կայ ու կը մնայ ի Վան, այն է ճիշդ դէմ յանդիման բերդաժայռին կանգնուած արդի Լէզք գիւղն ու անոր վրան նայող բնական քարաժայռն որ կը կրէր Ցարալէզք աստուծոյն մեհեանն ու արձանն, իսկ այժմ անոր տեղ կառուցուած է Ամենափրկիչ եկեղեցին ու տաճարն։ Այդքան խորին հնութեան մը մէջէն դեռ կ'արտափայլի ժողովրդական աւանդութեանց կարգին մէջ Շամիրամայ Ցարալէզք աստուծոյն ըրած ուխտին և անոր կատարած հրաշքին պատմութիւնն ամենաորոշ գոյներով և բերնէ բերան անգիր զրոյցներով։

Իսկ ամէնէն աւելի կենդանի յիշատակարանն որ Շամիրամի մը գոյութիւնը ծանօթ կը կացուցանէ այն երկրին մէջ, ուր ամարանոց դաստակերտ մը շինեց իրեն, կ'ըսէ Խորենացին, այն հռչակաւոր գետին ակն է, որ «Շամիրամայ ակն» անունով հանրածանօթ է, և որ մեր ներկայ յօդուածին գլխաւոր նիւթ ու պատճառն է։ Մ. Ն.

## ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Բ.

Ահաւասիկ առ Ուսումնական Խորհրդոյ ատենապետն ուղղուած նամակները վարժարանաց առողջապահութեան խնդրին վրայ.

Զկարեմ ներկայ գտնուիլ այս գիշերուան Ձեր նիստին. ուստի Ձեր և Ձեզմով մեր պատուարժան ընկերակցաց ներողամտութիւնն հայցեմ և փութամ ներկայիս գրաւոր ծանուցանել Ձեզ իմ կարծիքները։

Ձեմ կարծեր թէ վարժարանաց առողջապահիկ վիճակը բարեկարգելու համար բաւ լինին միայն առողջապահիկ հրահանգներ. ո՜րչափ ընդարձակ և լինին այդ կարգի հրատարակութիւններ, չկարեն նախատեսել ամէն ինչ, և բաւել ամենայնիւ. առողջապահի մը պարբերական այցելութիւնն ու անձամբ հսկողութիւնը կարեւոր է։

Վարժարանաց առողջապահութեան հսկողութիւնն բժշկաց յանձնելու մասին յայտնուած կարծիքն անշուշտ լաւ է. առողջապահ բժշկի մը մի այցելութիւնը շատ անգամ հատորի մը խմբագրութեան գործը կը տեսնէ. բժիշկը կրնայ դիտել շատ մը մանրամասնութիւններ որք կրնան առողջապահիկ հրահանգներ խմբագրողի մը ուշէն վրիպիլ, և նա մանաւանդ բժշկի մը անձամբ աշակերտներն ու աշակերտուհիները տեսնելն և անոնց հետ խօսակցիլը կրնայ շա՛տ արդիւնաւոր լինել։

Սակայն՝ այդ դերն առանց ո՛ր և է փոխարինութեան բժշկաց յանձնումն ինձ գործնական չի թուիր. անշուշտ կան բժիշկներ՝ ազգասէր և ազնիւ, որք պիտի հաճին ըստ խնդրանաց Ուսումն. Խորհրդոյ, իրենց դրացի վարժարանի առողջապահիկ վիճակի հսկողութեան հոգն ստանձնել. սակայն դժուար պիտի լինի ամենուրեք և ամէն վարժարանաց մօտ անձնուէր բժիշկներ գտնել։ Նոյն իսկ այսօր այդ պաշտօնը ի՛րբայօժար ստանձնող բժիշկներ վաղը ձանձրոյթ պիտի զգան և օր մ'ալ պիտի դժեն շարունակել իրենց ձրի այցելութիւնները։

Զախորդ կը գտնեմ միեւնոյն վարժարանը պարբերաբար քանի մը բժշկաց խնամոց յանձնելու գաղափարն. այդ անշուշտ միայն Կ. Պոլսոյ և աւելի Կ. Պոլսոյ մօտաւոր թաղերու համար կրնայ մտածուիլ, զի քիչ են բազմաթիւ բժիշկ ունեցող թաղերն։ Հարկ է և կարեւոր որ միեւնոյն առողջապահն այցելէ միշտ միեւնոյն վարժարանն, որպէսզի կարենայ հետեւիլ իւրաքանչիւր աշակերտի և աշակերտուհւոյ տարիներու ընթացից մէջ առողջապահական տեսակէտով կրած փոփոխութիւններուն։

Արդ՝ քանի որ առողջապահութեան դասը պարտաւորիչ է գրեթէ ամէն կարգի վարժարանաց մէջ, ուստի լաւ չէ՞ միթէ որ առողջապահութեան դասը բժշկի մը յանձնուի, և նորա վրայ միանգամայն պարտք դրուի հսկել վարժարանի և նորա սանուց առողջապահական վիճակին՝ իր այցելութեանց առթիւ։ Ոչ ոք տրտունջ պիտի յայտնէ, եթէ Ուսումնական Խորհուրդն իբր օրէնք պահանջէ որ առողջապահութեան ուսուցիչը բժիշկ մ'ըլլայ, որ և միանգամայն վարժարանի ու աշակերտաց առողջապահութեան հսկէ։ Այս կարգադրութեամբ վարժարանաց ելեւմտից վրայ զգալի տարբերութիւն մ'ալ չըլլար և գործնական որոշում մ'ըրած կ'ըլլայ Ուսումնական Խորհուրդը։

Լաւ գործ մ'ըրած կ'ըլլայ նաեւ Ուսումն. Խորհուրդն, եթէ պարտաւորիչ օրէնք մը հրատարակել տայ Ազգ. Պատրիարքարանի, որպէս զի նորակառոյց վարժարանաց համար հետեւին Ուսումն. Խորհրդոյ խմբագրած ինչ ինչ հրահանգաց՝ ի մասին վարժարանաց դիրք, հողի և ջրի բնութեան, շէնքի ծաւալին՝ աշակերտաց թուոյն համեմատութեան. լուսոյ և լուսաւորութեան, պարտէզի և մարմնամարզի վայրից, ապականիչ կեդրոններէ հեռաւորութեան ևն։ Կարելի է որ կտրուկ ըլլալ և յաւելուլ այն հրահանգաց [illegible] առողջապահիկ ձեւի մասին ինչ ինչ ծանօթութիւններ, և [illegible] ու համառօտ հրահանգութեանց առթիւ [illegible] միջոցներ ևն։ Անգործադրելի չէ իսկ պահանջել որ նորակառոյց վարժարանաց յատակագիծն ենթարկուի Ուսումնական Խորհրդոյ քննութեան։ Եթէ մեր բոլոր վարժարաններ ունենան իսկ առողջապահութեան հսկող ուսուցիչ բժիշկները՝ կարեւոր է որ ունենանք առողջապահութեան յարմարագոյն դասագրքեր։ Դուք քաջ քան զիս գիտէք, մեր մէջ գտնուած առողջապահական գործերը չեն համապատասխան մեր պիտոյից և ժամանակին, և թէ ուսուցչութեան պաշտօն ստանձնող բժիշկներէ շատերու ժամանակը չպիտի ներէ իրենց սանուց դասը գրել և խնամով պատրաստել միշտ. ուստի և յարմարագոյն դասագիրք մը կրնայ դիւրացնել նոցա գերն և առաջնորդել նա մանաւանդ, առ ի չգոյէ տեղական բժշկի, առողջապահութեան դասն ստանձնող շատ մը ոչ-բժիշկ առողջապահութեան ուսուցիչները։

Լաւ է կարծեմ առողջապահութեան երեք դասագրքեր ունենալ, միեւնոյն յատակագծի վրայ պատրաստուած, տարբերելով իրենց ճոխութեամբ, մին նախնական նախակրթարանաց, երկրորդն բարձրագոյն նախակրթարանաց և վերջապէս երրորդն ուսումնարանաց համար։ Առ այս Ուսումն. Խորհուրդը կրնայ հրաւէր կարդալ գիտուն բժշկաց, պատրաստել այս դասագրոց ծրագիրն, և ընդունիլ յարմարագոյնը, գրել ու պատրաստել տալ զայն և վաւերացեալ հրատարակել։ Գուցէ եւ միեւնոյն միջոցը լաւ է և այլ դասագրոց համար՝ որոց մասին ներելի չէ մեզ խօսիլ աստ։ Իսկ՝ եւ թէ կարճ ժամանակի մէջ խորհուած և հապճեպով գրի առնուած ներկայ կարծիքներս կրնային եթէ ոչ ամբողջութեամբ՝ գո՛նէ մասնակի ո՛ր և է օգտակարութիւն ունենալ։ Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան

Կ. Պոլսոյ Ազգ. վարժարաններու մէջ առողջապահական կանոններու ի գործ դրուելու մասին Ուսումն. Խորհրդոյ որոշումն ամենքիս գոհունակութիւն պատճառեց։ Պիտի խնդրեմ Ձեր Մեծապատուութենէն որ հաճիք շնորհակալութիւններս մատուցանել Պատ. Խորհրդոյդ որ այդ մասին իմ կարծիքս ալ առնելու պատիւն ըրած էր ինծի։

Իրաց արդի կացութեան մէջ, մանաւանդ շատ մը թաղերու անձուկ ու կղզիացեալ վիճակի մը մէջ գտնուիլը մեծամեծ դժուարութիւններ պիտի յարուցանէ անշուշտ, առողջապահական շատ մը կանոններու կէտ առ կէտ գործադրման։ Այսու հանդերձ այդ արգելքները պատճառ մը չեն անշուշտ որ չջանացուի գէթ հիմակուհիմա կարելին ընելու։ Առ այդ իմ կարծիքս է, առ այժմ բոլոր վարժարաններն այցելու-բժիշկներու հսկողութեան տակ դնել և իրենց յանձնել պարտ ու պատշաճը տնօրինելու հոգը։ Ուսումն. Խորհուրդն ազգ. վարժարաններու առողջապահութեան խնդիրն ամբողջովին լուծած չի կրնար ըլլալ անշուշտ, բայց կարծեմ խնդրոյն կարեւոր մէկ մասը գործադրած կրնայ համարուիլ, թողլով առաջագոյն հիմնական ու ընդարձակօրէն պատրաստուած կանոններու կիրառումը։ Տօքթ. Դա[illegible]եան

Պատ. Ուսումն. Խորհուրդն Ազգ. վարժարանաց համար առողջապահութեան կանոնագիր մը յօրինելու պաշտօնով կարգած Յանձնաժողովին զիս ալ անդամ ընտրելու մեծ պատիւն ինձ ըրած ըլլալով, կը փութամ իր գնահատման ներկայել հետեւեալ առաջարկութիւնները։ 1. Իւրաքանչիւր վարժարանի յատկացնել մէկ բժիշկ, որ կարելի եղածին չափ մօտաբնակ ըլլայ, և որ պաշտօն ունենայ արդի առողջապահական կանոնաց համաձայն վարժարանի տեղական ընդհանուր կարգադրութիւններն ընել և յարատեւ հսկողութիւն մ'ի գործ դնել անդ իր այցելութիւններով։ 2. Վարժարանին նիւթական կարողութեան չափով իր պաշտօնէութ բժշկին որոշել ամսական մը։ 3. Ի հարկին հաստատել վարժարանի մէջ առողջապահութեան տարրական դասընթացք մը ի ձեռն բժշկին, որ ժողովրդական պարզ լեզուով պիտի աւանդէ առողջապահիկ կանոնաց մասին ծանօթութիւններ, և այսու կարելի է լրացնել վարժարանաց մէջ տիրող զգալի մեծ պակաս մը։ Ահաւասիկ այս երեք գլխաւոր կէտերն՝ որք առողջապահութեան ամէն պահանջները գոհացնելու բնութիւնն ունին, և որք յուսամ թէ անընդունելի չեն ըլլար Պատ. Ուսումն. Խորհուրդէն։ Տօքթ. Սէ[illegible]ոֆ

## ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

Լրագրոյդ 102րդ թուով Իզմիրէ հարցում մ'եղած էր ուղղեալ առ Փոխ-Առաջնորդ Հայրն տեղւոյս, որով բացատրութիւն ուզուած էր թէ «կրօնական ո և է հանդէսի մ'առթիւ տեղւոյն քահանաներէ դուրս հանդէսին տիրոջ հրաւիրանօք ներկայ գտնուած կղերի մը եկեղեցիէն շուրջառ չտրուելով, իբր աշխարհական հրաւիրեալ լոկ հանդիսատես ըլլալ տալն եկեղեցական ո՞ր յօդուածին մէջ գրուած է»։ Այս առթիւ նամակագիրը փափաքած էր «եթէ կայ այդպիսի օրէնք մը հրապարակաւ յայտնել»։

Սոյն հարցում արդարեւ իրաւացի և զովելի դիտողութիւն մ'է կրօնի ամէն նախանձախնդիրներու համար, սակայն այս առթիւ խնդիր է գիտնալ և լուծել նախ սա կէտը, խնդրոյն յարաբերութիւն ունենալուն համար. այսինքն թէ «տեղւոյն քահանաներէ դուրս հանդէսին տիրոջ հրաւիրանօք ներկայ գտնուած կղերն արդեօք իսկապէս լոկ հրաւիրեա՞լ մ'էր հանդէսին թէ ուրիշ ո՛ և է թաքուն նպատակաւ մը հրաւիրուած էր հանդէսին տիրոջ և կամ վերաբերեալի մը կողմանէ»։ Ահա այս կէտն իմանալն լուսաբանելու պէտքը նկատելով եւ չսպասելով Փոխ-Առաջ. Հօր տալիք պատասխանին, որ թերեւս կարեւորութենէ զուրկ համարի ու բնաւ չպատասխանէ, ներկայիս հրապարակաւ նախ և յառաջ սոյն խնդրոյն լուսաբանութիւնը կը փափաքիմ իմանալ յարգոյ նամակագրէն և կը յուսամ թէ ուղղամտութեամբ շարժելով պատասխանել պիտի յօժարի [illegible]։

Խնդիրը քանի որ տեղւոյն կրօնական է, այս պատճառաւ լուսաբանուելու կարօտ խնդրոյ մը համար յիշողութիւնս դիմեց զիս դիմել մ'ընել հրապարակաւ տեղւոյս քահանաներէն Տ. Ոսկի Տէր Պիպեանի, հետեւեալ կրօնական խնդրոյն համար, որ բաւական գայթակղութիւն պատճառած է խնդրէն ի մօտոյ գիտակցութիւն ունեցող կրօնի նախանձախնդիր ազգայնոց։

«Եթէ մատուցանես զպատարագ քո ի վերայ սեղանոյ, և անդ յիշեսցես եթէ եղբայր քո ունիցի ինչ խէթ զքէն. թո՛ղ զպատարագն քո առաջի սեղանոյն և երթ նախ հաշտեաց ընդ եղբօր քում, եւ ապա եկեալ մատուսջիր զպատարագն քո։» Տե՛ս Մատթ. Գլ. 5, համար 23-25։

Յիշեալ Հայրն՝ արդեօք գիտէ՞ կ է Մատթ. Աւետարանիչի այս համարներուն իմաստին, եւ եթէ գիտակ է, հա՞շտ է արդեօք իր ընտանեկան պարագայից հետ, և եթէ իրօք հաշտ չէ (ինչպէս ստուգուած է) ինչո՞ւ մինչեւ հիմակ իր հոգեւոր եղբօրը խնդիր ըրած ու հաշտութիւն գոյացուցած չէ. եւ եթէ այդպէս չըրաւ ի՞նչպէս կը համարձակի պատարագել առաջի Ս. Սեղանոյ. ուրեմն, հաշտ չըլլալով իր այդ եկեղեցական օրինաց հակառակ ընթացքին արդարացնող եկեղեցական բացառիկ օրէնք մը եթէ կայ, որուն գիտակ չեմ, կը փափաքիմ հրապարակաւ ծանօթանալ այդ կարգի օրէնքի մը, նոյն իսկ խնդրոյն [illegible] Հօր վկայութեամբ, որպէս զի այդ առթիւ գայթակղեալ միտքերը բուժին։

Իզմիր ***

## ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

### ԿՈՆԴԱԿ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը բարեհաճած է լրագրոյս տնօրէնին ուղղել հետեւեալ կոնդակը, զոր շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք.

**ՄԱՂԱՔԻԱ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՀՕՐ ԵՒ ՇՆՈՐՀԻՒ Ս. ՀՈԳՒՈՅՆ ԵՒ ԿԱՄՕՔ ԱԶԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԻՈՅ** Խմբագրապետի և Արտօնատեառն «Բիւզանդիոն» լրագրոյ արժանայարգ տեառն Բիւզանդայ Քէչեան սիրելւոյ մերում ի Քրիստոս՝ ի Տէր խնդալ։

Ստացաք հետզհետէ զգումարս նուիրաց, զորս անձինք բարեսէրք, նաեւ մանկունք մատաղք, ընդ ձեռն օգտաւէտ Լրագրոյդ և ըստ աղդաբար ցուցակաց ի ձեռն հրատարակելոց՝ ընծայեալ են ի նպաստ որբոց և այրեաց և ի Հայացդին հացակարօտ եղկելեաց, և զորս բաշխեցաք ըստ կամաց նուիրատուաց՝ ըստ բերելոյ առաւելութեան պիտոյից և ուժգնութեան թախանձանաց։

Օրհնեցաք և օրհնեմք զբարեսէր նուիրատուս համօրէն, և մաղթեցաք և մաղթեմք վասն ամենեցուն նոցա զբեւրաբեղուն բարիս երկնապարգեւ վարձուց, ազատութեամբ յաստիս յամենայն փորձանաց և վայելմամբ ի հանդերձելումն ապինիազն երանութեանց։

Եւ զի ընդ ողորմածացն՝ արժանաւորք հանդիսանան վարձուց, որք զտուրս ողորմութեան ջանան հաւաքել, և որք բաշխեն զնոսին խնամովք, օրհնեմք և զԹոյին ջանադ և քաջալեր կարդամք անխոնջ ճգամբ յարատեւել ի նոյն. զի և բարեաց և բարեգործութեանց միջնորդութիւնն կէտ նպատակի է և պարտի լինել վաստակողացն ի գրէչ և աշխատողացն ի պարբերական հրատարակութիւնս։

Ողջ լիջիք Քեզ մաղթեմք ամենայն տամբք և յաջողութեամբք յարդիւնաւոր զբաղմունս։

Պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Տուաւ կոնդակս օրհնութեան ի 22 ամսեանն Մարտի 1897 ամի ըստ 11 թուահամարաւ կոնդակաց

---

Բիւզանդիոնին հիմա կուգան ո՛չ միայն Հայացդի նպաստներ այլ և հոգեպաւակներ որդեգրելու առաջարկներ։ Երեկի սուրհանդակաւ չատ մը նամակներ առինք Փոքր Ասիոյ գաւառներէն։ Մօտակայ գաւառներէն մեզ կը հարցնեն թէ ինչ դիւրութիւնք կան որբեր որդեգրելու։ Ազգ. Վարչութիւնն ի մօտոյ գոհացում պիտի տայ այս հարցումներու, այս յօժարութիւններու. որովհետեւ, Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկութեամբ, որբերու որդեգրման ու պատսպարութեան համար յատուկ Հրահանգ կամ Կանոն մը խմբագրուելու վրայ է։

—Փոհութեամբ կը հրատարակենք հետեւեալ տողերը զորս մեր Նիւթինէի Թղթակիցը մեզ կ'ուղղէ այս կիրակի օրուան թուականաւ.—«Քաղաքիս Ի տէր Ցեղաց ... Ընկերութիւնը ժողովուրդն հրաւիրած էր Արշակունեաց վարժարանը, խորհրդակցելու համար հոս Որբանոց մը հաստատելու խնդրոյն վրայ,—զոր արդէն ինք սկզբամբ ընդունած էր։ Բաւական թուով ազգայինք պատասխանած էին հրաւէրին։ Ընկերութիւնը կ'առաջարկէր հասարակութեան սատարել սոյն կենսական գործին և սահմանել հաստատուելիք Որբանոցին տարեկան ծախքին մի մասն, ու կը խոստանար միացածն հոգալ։ Նախ և առաջ որոշուեցաւ 20 անտէր որբեր ընդունիլ հաստատուելիք Որբանոցն, և յետոյ ներկաներէ քառասուն հոգի իրենց ստորագրութեամբ խոստացան ամսէ ամիս մէյ մէկ գումար վճարել Ընկերութեան, որմէ պիտի գոյանայ մօտաւորապէս տարեկան 80 օսմ. ոսկի։ Նպաստի տումարը պիտի մնայ Առաջնորդարանին և ազգայինք պիտի հրաւիրուին իրենց ուզած չափով գումար մը ստորագրել։ Նպաստի մասնակցողներէն հինգն որբերու ճամբու ծախքին համար ալ յանձն առին վճարել մէյ մէկ օսմ. ոսկի։»

—Որբերու այն անխոնջ խնամածուն, Փ. Պողոսասրեան էֆ., հիմնադիրն և տնօրէնն Պրուսայի Որբանոցին, չատ գովելի խորհրդով մը հետեւեալ առաջարկութիւնը կը գրէ Պրուսայէն, այս չարաթ օրուան թուականաւ.

—Մեծ. Տէր-Տնօրէն Բիւզանդիոնի.—Հայ որբեր, իրենց գտնուած տեղերը, խնամուելու համար, կը խոստանամ տասն ոսկի յանձնել Ձեզ, Աբեւելեան Որբանոցին արկղէն, պայմանաւ որ 99 Հայեր է'ւ իւրաքանչիւրը տասն ոսկի յանձնած ըլլայ Ձեզ նոյն նպատակի համար մինչեւ Աւագ Շաբաթ օր։

Ձերդ՝ Փ. Պողոսասրեան

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ.—Այս առաջարկութեան առթիւ քանի մը խորհրդածութիւններ և թելադրութիւններ՝ մեր վաղուան Խմբագրականով։

—Երկու Օսմ. ոսկի Հայացդին ղըրկած են մեզ երկու ազնիւ քոյրեր, Տիկնայք Եվմա Փառնակերեան և Աղաւնի Գ. Պէչիքթաշլեան, իրենց հանգուցեալ քրոջ՝ Տիկին Մաքրուհի Գաբրիէլեանի յիշատակին համար։ Շնորհակալութիւն յանուն այն աղքատաց որոց վիճակին այնքան ջերմ հոգածութիւն կ'արտայայտեն իրենց նամակաւ։

—Երեք արծաթ մէճիտ Հայացդին զրկած է մեզ Ագհիսարէն Յովհաննէս էֆ. Երամ Տօնիկեան, խնդրելով որ «Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքեւ դնենք, իբրեւ այրի կնկան լումայ»։

—Պրուսայէն այս չարաթ օրուան թուականաւ մեզ կը գրուի.

«Ստորագրեալս ձեր պատ. թերթին բաժանորդներէն մին ըլլալով կարդացած է որբերու խնամուելու անհրաժեշտ պէտքն, և հայրս (Մհի. Սեբովբէ էֆ. Բուրտիքեան) կ'ուզէ՝ ի սէր առաքինութեան՝ որդեգրութեան ընդունել 8—10 տարեկան որբ աղջիկ մը, և կը խնդրէ որ այս մասին պէտք եղած տեղեկութիւնները մեզ հաղորդել հաճիք։» Ցորու-Բէն Բուրտիքեան

—Պրուսայի մեր յարգոյ գործակալն ու Թղթակիցը կը գրէ մեզ այս չաբաթ օրուան թուականաւ թէ տեղւոյն հարուստներէն Ցակոբճան էֆ. Շիշմանեան մէկն իրեն համար և մէկն իր եղբօր համար կ'ուզէ որդեգրել մէյ մէկ որբ աղջիկ, 12—14 տարու։ Ամէն ծախք կը ստանձնեն։ Կը խոստանան դպրոց դնել, և ժամանակին ամուսնացնել։—Մեր Թղթակից կը վկայէ նմանապէս թէ որբուհի մը որդեգրել խնդրող Սեբովբէ էֆ. տեղւոյն պատուաւոր և պարկեշտ ազգայիններէն է, և անզաւակ ըլլալով, կը բաղձայ իր զաւկին պէս խնամել և մեծցնել որբ աղջիկ մը։—Ի վերջոյ, կը ծանուցանէ մեր Թղթակից թէ Պրուսայի հայ ընտանեաց մէջ 100ի չափ որբ կրնան հանգիստ տեղաւորուիլ, եթէ պատշաճ կարգադրութիւն մ'ըլլայ, և մանաւանդ եթէ տեղւոյն Առաջնորդը մղում տայ սոյն բարեգործութեան։

—Վանեցի մեր յարգոյ Թղթակիցը կը գրէ այս չարաթ օրուան թուականաւ.

«Այս Դչ. Վանեցէն ի Պաթում մեկնող ռուսական շոգենաւով մը 160է աւելի գաղթականք Պաթում գացին. ուրիշներ ալ կը պատրաստուին գաղթելու։ Պոլկար ժողովուրդը չատ դըժգոհ է այս տնօրէնութենէն, վասն զի ծայրն իրենց չահուն կը դպչի վարձու տուած սենեակներնին հետզհետէ կը պարպուին, եւլն։»

—Շաբաթական որոշմունք Թաղ. Խորհրդոյ Վանեցի։—Խորհրդոյ ատենապետ Տիար Մուրատ Սարգիսեան և անդամներէն Տիար Օննիկ Տէրոսեան հրաժարած ըլլալով, անոնց հրաժարականն ընդունեցաւ։—Մարտ 16 կիրակի օրը Թաղային ընդհ. ժողով գումարուելով ու նկատողութեան առնելով որ հրկիզեալ վարժարանին Փէնիքս ընկերութենէն գանձուած տասնեչորս հազար Փր.ի գումարը Տ. Տ. Պօղոս Փափազեանի և Մուրատ Սարգիսեանի քով կը մնայ, որոշեց խնդրել Տ. Արսէն Վ. Վեհունիէն ըստ օրինի նոյն գումարը յիշեալ երկու անձերէն պահանջելով՝ յանուն տեղւոյս Թաղ. Խորհրդոյ Պուլկարիոյ Ազգային Պանքային յանձնել և ստացագիրն յանձնել Նորին Գերապատուութեան մինչեւ ցընտրութիւն նոր Թաղ. Խորհրդոյ։

—Երէկ, Բշ., քանի մը տասնեակ հայ ընտանիքներ եւս դարձան Վառնայէ։ Ասոնցմէ իմացանք թէ (ինչպէս կանխաւ ծանուցած էր մեր Վառնայի Թղթակիցը) մարտ 15 չարաթ օրէն ի վեր պուլկար ոստիկանք սկսած են Պուլկարիոյ ներսերը քչել փողոցները գտած իրենց ամէն հայ պանդուխտներն որք անգործ են կամ այնպէս կը կարծուին։ Այս մասին տեղի ունեցած ինչ ինչ դէպքերու վրայ վաղուան թուով աւելի մանրամասնօրէն կը խօսինք։

---

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Պէչիքթաշ երթալով այցելեց Բարձր. Ցարութիւն փաշայի Տատեան, և ապա իր բնակարանին մէջ աշխատեցաւ։

—Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան և Նշան էֆ. Փափազեան այս կիրակի Գասըմփաշա գացին, եկեղեցիին, դպրոցին ու Թաղին վիճակը քննելու, պաշտօն ունենալով սաուգել թէ այս Թաղ կարո՞ղ է այլ եւս իբրեւ առանձին Թաղ մատակարարուիլ, թէ ո՛չ պէտք է կցուի Բերայի Թաղ. Խորհրդին։ Տնտեսական տագնապին բերմամբ Գասըմփաշա չատ աղքատ է։ Պանդուխտներն այլ եւս հոն չեն։ Քնիկներն 50 ընտանիքկան միայն, որոցմէ հազիւ 10ն ապրուստի մը տէր են, գործ ունենալուն շնորհիւ։ Մնացեալք անգործ են և օգնութեան կարօտ վիճակի մէջ։

—Հոգեգալուստ ընդունելու բարեգործութիւնն յանձնարարող Պատրիարքական Շրջաբերականն, որ այս կիրակի մայրաքաղաքիս եկեղեցիներուն մէջ կարդացուեցաւ, կը ղըրկուի նաեւ մօտակայ թեմերն, Իզմիր, Նիկոմիդիա, Գաղատիա, Պարտիզակ, Ատաբազար, Էտիրնէ, Ռոտոսթօ, Պանտրմա, Պալըքեսիր, Մալղարա, Աֆիոն-Գարահիսար, Քէօթահիա, են., նաեւ քանի մը հայ գաղթականութիւններու։

—Գուրուչէչմէի համար առժամեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմուած է Խաչիկ Գէորգեան, Մնըքիսեդ Տամատեան և Միքայէլ Փափազեան էֆ.ներէ։

—Պալաթ է կը գրեն մեզ.— Ստորագրիւններէ կը տեղեկացուի թէ թաղէս Վանոս գաղթող ազգայինք մեծաւ մասամբ կա՛մ Զատիկէն առաջ կամ ետքը մայրաքաղաքս պիտի վերադառնան՝ չկրնալով գործ և աշխատութիւն գտնել անդ։

—Պալաթի դպրոցն, որ տնտեսական տագնապին պատճառաւ հինգ ամսոյ չափ փակեալ մնաց, տարւոյս յունուար ամսոյ 27ին վերաբացուեցաւ։ Աշակերտաց թիւն է ցարդ 74 մանչ և աղջիկ։ Երեք դասակարգի բաժնուած են. Նախապատրաստական, Տարրական և Միջին։ Երեք պաշտօնեայք կան. մէկ ընդհ. դասատուարակ-ուսուցիչ, մէկ օգնական դասատու և մէկ վարժուհի։ Կան մէկ անտես և մէկ դըռնապան։—Դպրոցին ամսական ծախուց գումարն է 870 դահեկան։

ՏՔԴ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Ի Բարիզ եւ Միջերկրականի իր գիտնական ասպարէզէն Կ. Պոլիս դարձած, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունն, ի Լանկա, Թուլումպաճեան, եւ Գչ. կէս օրէն ետքն հիւանդները ձրիապէս կը դարմանէ Անտոն Փափազեանի դեղարանին, նոյն թաղին մէջ։ Ներքին հիւանդութիւններէն զատ, մանաւանդ վիրաբուժութեան եւ մանկաբարձութեան մէջ Տքդ. Ճէվահիրճեանի համբաւն այնքան արդարապէս հաստատուած է որ տարակոյս չունինք թէ իր բազմաթիւ յաճախորդներ գոհ պիտի ըլլան զինք իր գործունէութեան ասպարէզը դարձած տեսնելով վերստին։

## ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ.—Մր. Պալֆուր հետեւեալ պատասխանը տուաւ Սըր Քամպէլ Պանըրմէնի, որ հարցուցած էր թէ Լ. Սալզպըրիի բացակայութեան միջոցին ո՛վ է պատասխանատուն Մր. Քըրզընի յայտարարութեանց։—«Կը զարմանամ թէ այդչափ փորձառու երեսփոխան մը սոյնօրինակ հարցում մը կ'ուղղէ ինձ։ Ինքնին կը հասկցուի թէ իմ յարգելի բարեկամս, արտաքին գործոց խորհրդական Մր. Քըրզըն, պատասխանատու է իր կողմէ Երեսփ. Ժողովին հաղորդուած տեղեկութիւններուն։ Ինք չատ կարող և արժանաւոր է այս կարգի պատասխանատուութիւն մ'ստանձնելու։ Ասկից զատ կառավարութեան որուն մէկ անդամն է յարգելի բարեկամս, համերաշխութեամբ մասնակից է անոր բոլոր յայտարարութեանց պատասխանատուութեան, ինչպէս է կառավարութեան միւս բոլոր անդամոց ամէն գործերուն համար։ Ցուսամ թէ պատասխանս պիտի գոհացնէ հարցանողն որ, ինձ այնպէս կը թուի, թէ խորհրդարանական աւանդութեանց ծանօթութեամբը պէտք չէր որ այս հարցումն ըներ»։ Սըր Քամպէլ Պանըրմէն գոհ չեղաւ այս պատասխանէն և դիտել տուաւ թէ Լ. Սալզպըրրի նորութիւն մը մոցուցած է՝ նախարապետի ու արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնները միանգամայն ստանձնելով։ Դարուս մէջ կրնա՞յ ցոյց տրուիլ միակ պարագայ մը, ուր նախարարապետն ու արտաքին գործոց նախարարը միասին երկրէն հեռացած ըլլան։ Ձ՞ր գիտեր թէ կարեւոր խնդրոց մէջ սովորութիւն է որ Երեսփ. Ժողովն իր տեղեկութիւններն ստանայ դահլիճին անդամներէն միոյն ուղղակի և պատասխանատու հեղինակութենէն, որովհետեւ Մր. Քըրզըն դահլիճին անդամ կամ նախարար չէ։ Սըր Զարլս Տիլք, որ երբեմն արտաքին գործոց խորհրդական եղած էր, յիշեց թէ Պերլինի վեհաժողովին առեն ի բացակայութեան նախարարապետին ու արտաքին գործոց նախարարին, այն ատենուան ներքին գործոց նախարար Լորտ Քրոս փոխանորդաբար վարած էր արտաքին գործոց նախարարութիւնը։ Մր. Պալֆուր պատասխանեց թէ այս դիտողութիւն յարուցած խնդրոյն հետ վերաբերութիւն չունի և թէ նորէն պատասխանելու հարկ չկայ։

—Երեսփ. Ժողովն 157 ի դէմ 317 քուէով մերժեց երեսփոխան Պլէքի բանաձեւն, որով կը յայտարարէր թէ Իրլանտա պէտք է զերծ մնայ իր տուրքերուն մէկ մասէն, ըստ որոշման Մեծն Բրիտանիոյ ու Իրլանտայի ելմտական յարաբերութեանց քննիչ յանձնաժողովին որ յայտնած էր թէ միացման պայմանք եղծուած էին՝ Իրլանտան մասնակից ընելով Անգլիոյ ծախուց մէկ տասնեւմէկերորդին մինչդեռ կարողութիւնն առ առաւելն մէկ քսաներորդ է։ Ելմտական նախարարն՝ ի մեծ գայթակղութիւն բոլոր ընդդիմադիրներու և կառավարութեան Իրլանտացի կուսակիցներուն՝ յառաջագոյն յայտարարած էր թէ Իրլանտա և ոչ մէկ կերպիւ տուրքերով ծանրաբեռնեալ է, թէ քննիչ յանձնաժողովը կոչմնակցութիւն բրած է և թէ նոր յանձնաժողով մը աւելորդ քննութեան մը ձեռնարկած պիտի ըլլայ, և արդար ու օրինաւոր լուծում մը պիտի յապաղեցնէ։

—Մր. Կլատստըն կիրակի Լոնտոն ժամանեց և անկից Լ. Նորթպըրնի բնակարանը գնաց ի Պէթչէնկըր, ուր մէկ քանի օր պիտի հիւրընկալուի։ Իր ուղեւորութենէն բնաւ յոգնած չէ։ Մէկ քանի լրագիրք կըսեն թէ թագուհին իր ադամանդեայ յոբելեանին առթիւ մտադիր է մեծարել զՄր. Կլատստըն, իբրեւ ամէնէն նշանաւոր պետական մարդն իր իշխանութեան օրով։ Բայց յուսալի չէ, որովհետեւ Մր. Կլատստըն միշտ պարզ ռամկանացու մնալ կուզէ։ Շատ չատ կարելի է Տիրակալի աւագ պատուանշանը տալ ինչպէս տրուած էր Սըր Ռոպէրթ Ուոլփոլի, որ պարզ երեսփոխան մ'էր։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ վէճէն փոխադրանաւն, որուն մէջ կան հարիւր սպայ ու նաւազ, մէկ քանի ուրիշ ենթասպայ, պաշար և 400 վրան, ճամբայ պիտի ելնէ Կրետէ երթալու։

—Այս ուրբաթ Մալթա պիտի հասնէին 600 Կալլէցի հրացանակիրներու գունդն որ Կրետէ պիտի երթայ։

—Անցեալ ուրբաթ ապստամբք որք կը գտնուին Իզզէտտինի բարձունքը, վերսկսան յարձակիլ Աքբէր ամրոցին վրայ։ Ռուս և աւստրեան մարտանաւք ռումբ արձակեցին անոնց վըրայ. յետոյ անգլ. Բէշիքթաշ պրահաւորն Սուտայի ծովածոցէն սկսաւ կրակ ընել իր 67 թոնոնոց աճագին թնդանօթներով։ Ապստամբք վար առին դրօշն ու հեռացան իրենց դիրքերէն։ Այս գործողութիւն, որ տեւեց կէսօրէն սկսեալ երեք ժամ, աւարտելէ յետոյ, ծովակալք ցամաք ելան կառուցն վայրը քննելու։ Օսմ. զօրքերը գացին գրաւեցին ապստամբաց թողած դիրքերն որոց վրայ օսմ. դրօշը պարզեցին մեծ ուրախութեամբ։

—Մր. Քըրզընի այն յայտարարութեան վրայ թէ Զօր. Վասոս իրական կերպով պատերազմ հրատարակած է Եւրոպացւոց դէմ, կըսեւի թէ հելլէն կառավարութիւնը կչտամբած է զՎասոս որովհետեւ կըսուի թէ Վասոս հրաժարական պիտի տայ՝ պատերազմական նախարարին հետ տարակարծիք ըլլալուն համար։ Վասոս նշանացի հեռագրաւ ծանուցեր է ի Ցունաստան թէ ծովակալք սխալ լուրեր կուտան իր վրայ. ինք ոչ անգթութիւններ գործած է և ոչ ալ Հանեայի վրայ յարձակելու միտում ունի, որովհետեւ հանդիսաւոր կերպով խօսք տուած է զանոնք չընելու։ Այս առթիւ աղդու բողոք մը պիտի տայ եղեր ծովակալներուն։

ՊԻԶՄԱՐՔ իշխան զգալապէս ապաքինած և սկսած է ընտանեօք ճաշել։ Ապրիլ 1ին տօնեց իր ծննդեան 83րդ տարեդարձը, սակայն շնորհաւորի եկող պատգամաւորութիւնները չընդունեց։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ Վինէր Զայթունկ հրատարակեց ռուսական հրամանագիրն որով չեխերէնն իբրեւ պաշտօնական լեզու կ'ընդունուի Պոհեմիայի ու Մորավիոյ քաղաքական ու դատական վարչութեանց մէջ, թէեւ յայտնի չէ որ այս մասին համաձայնութիւն մը գոյացած ըլլայ նախարարապետ Պատէնի կոմսին և երիտասարդ-չեխերու և գերման կուսակցութեան միջեւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԷՆ ապրիլ 1 թուական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ռուսիա անհրաժեշտ կը նկատէ որ Եւրոպական Ներդաշնակութիւնն հաստատուն մնայ և ճնշողական ազդու գործողութիւն մը ըլլայ բոլոր Տէրութեանց կողմէ հաւաքաբար Ցունաստանի դէմ։ Հետեւաբար ռուսական զօրքեր պիտի ղըրկուին ի Կրետէ։

ՄՐ. ՔԸՐԶԸՆ յայտարարեց Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ թէ ծովակալք հեռագրեր են որ Վասոսէն հեռագիր մ'ստացեր են սխալ ծանօթութիւններով լեցուն։ Ծովակալք պահանջեր են որ իւրաքանչիւր Տէրութիւն երկուական լեռնային թնդանօթ ղրկէ։ Անգլ. կառավարութիւնը չի գիտեր թէ միւս Տէրութիւնք պիտի հաւանի՞ն թնդանօթ ղրկելու։ Ռուսիա լեռնային թնդանօթի հրետանի մը պիտի ղրկէ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ զօրաց ջոկատ մը հրամատարութեամբ Եէճաինտ հարիւրապետին՝ անցեալ Դչ. Հանեայէն Սուտա տանող ճամբուն վրայ բարձր դիրք մը գրաւեր է։ Եւրոպական մարտանաւք անցեալ Եչ. ռմբակոծեր են Իզզէտտին ամրոցը. ռմբակոծումը տեւեր է 24 ժամ։ Ապստամբներէ մին մեռեր ու չորսը թեթեւ կերպով վիրաւորուեր են։

—Ապրիլ 1 էն 2 լուսնալու գիշերն ապստամբք թնդանօթով յարձակեր են Քիսամոյի վրայ։ Օտար նաւազներ ցամաք ելեր են. աւստրեան մարտանաւակ մը՝ ելեքտրական լոյսի մէջ գործելով՝ ետ մղեր է յարձակումը։ Աւստրիացիներէն ոչ ոք վիրաւորուեր է։ Ապստամբներն ամէն օր կրակ կընեն Քիսամոյի ծովածոցին մէջ գտնուող թորփիլանաւերուն վրայ։ Աթէնքէն լուր կուտան թէ Մալաքսայի ճակատամարտին ապստամբներէն երեքը մեռեր և չորսը վիրաւորուեր են, որոց երկուքն սպայ։ Քիսամոյի ռմբակոծման պահուն ալ ապստամբ մը մեռեր և մէկ քանին ալ վիրաւորուեր են։ Ապստամբները նորէն կը յարձակին Իզզէտտինի ու Սուպաչիի ամրոցներուն վրայ որք միջազգային զօրաց ձեռքն են։

ԾՈՎԱԿԱԼՔ որոշեցին զէնընկէց ընել կղզւոյն բնակիչները։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Մեծ Տէրութեանց Աթէնքի դեսպանք Եչ. ծածկագիր երկար հեռագրեր ստացան իրենց կառավարութիւններէն։ Կ'ենթադրուի թէ վերջնական հրահանգներ կը պարունակեն ի մասին Ցունաստանի ծովեզերաց պաշարման։ Դիտուեցաւ որ անգլիական դեսպանը մասնաւոր հեռագիր մ'ստացաւ Նիւէն՝ Լորտ Սալզպըրիի ստորագրութեամբ։ Այդ հեռագրերուն վրայ դեսպանք գումարուեր պիտի ունենան Ռուսիոյ դեսպանատան մէջ։ Անցեալ Եչ. 400 կամաւոր Աթէնք ժամանեցին Սեւ ծովէն ու Միտիլլէնէն։ 200 ալ Կիպրոսէն կ'սպասուին։ Արթայի օսմ. հիւպատոսն իր ընտանիքն Եաննա ղրկեց։ Մաքսիմ թնդանօթ մը, որ մէկ ժամու մէջ 400 ռումբ կարձակէ, ըղբախտուրի մը մէջ պիտի դրուի. 20,000 ռումբ գնուած է այդ թնդանօթին համար։ Ծովային նախարարութիւնն հրաման ստացաւ համազգեստ եւայլն պատրաստել նաւային պահեստի երկու նոր կարգերու համար։ Զանազան նաւաբաժիններու համար զօրախումբեր կազմուեցան։ 600 նաւային զինուոր գացին ծառայելու արեւմտեան նաւատորմին մէջ։ 200 ալ Սքիաթոսի նաւաբաժինը ղրկուեցան։ Միտիլլի կամաւորներն իբրեւ նաւային զինուոր պիտի գործածուին։ Հիւանդապահ տասներկու կին, որոց պետն է բժշկական տոքթ. Օր. Քալլոթաքի, Լարիսա գացին, ուր պիտի հաստատուին։ Արթա քաղաքէն դուրս տագաւարներ շինուեցան որպէս զի կարօտ ընտանիքներ հոն բնակին ի հարկին։ Արթայի և Լարիսայի բանակետղերուն մէջ Եչ. զինուորական խորհուրդներ գումարուեցան՝ նախագահութեամբ գահաժառանգ իշխանին։ Լարիսա գումարեալ խորհուրդին անդամք տակաւին չպատասխանեցին իրենց եղած հարցումներուն։ Արթայի խորհուրդն իր տեղեկագիրը ներկայացուց, զոր նկատողութեան առաւ նախարարաց խորհուրդն։ Աթէնքի աւստրիական դեսպանատան գործակատարն Եչ. տեսակցութիւն մ'ունեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ պարենաւորելու նաւատորմն երբ Ցունաստանի եզերքը պաշարուի։ Պաշարման սկսելէն առաջ հրամատարք կնքեալ հրամաններ պիտի ստանան։ Եւրոպական մարտանաւերու հրամատարք իմանալով որ Կրետէի եւ Զերիկօ կղզւոյն մէջ նշանացի հեռագրեր կը փոխանակուին, կարեւորը տնօրինեցին նշանները տեսնելու և հեռագրոց պարունակութիւնն իմանալու։ Հետեւաբար այս հեռագիրք յետայսուհետ ծածկագիր պիտի ըլլան եղեր։ Օսմ. դեսպան Ասըմ պէյ անցեալ ուրբաթ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։ Մեծամասնութեան պատկանող երկու երեսփոխանք Մ. Տէլեանիսի ներկայացան իրենց կարծիքն յայտնելու. մին, որ սահմանագլուխէն կուգար, նախարարաց խորհուրդին մէջ ընդունուելով պարզեց իր տեսութիւններն, իսկ միւսը խիստ կարեւոր նամակներ յանձնեց։ Ընդդիմադիր երեսփոխան Մ. Տ. Ռալլիս սահմանագլուխն այցելելու պիտի երթայ։ Սօֆիա ու Մարիա իշխանուհիք Աթէնք դարձան։ Աթէնքի Ֆրանսական դեսպան Մ. Պուրէէ մէկ քանի օրուան համար Գորֆու գնաց։ Մ. Տէլեանիս քիչ մը տկար է։ Նախարարաց խորհուրդն ուրբաթ օրը չգումարեցաւ։ Արքայական հրամանագիր մը գործօն ծառայութեան կոչեց հանգստեան կոչուած մէկ քանի սպայ։ Պրադլիա բնակող մէկ քանի հելլէնք Ցունաստան ուղեւորեցան բանակին մէջ ծառայելու։ Ոստիկանական զօրաբաժինն՝ 3000 հոգի՝ Թեսալիա ղրկուելով, ի մէջ այլոց բանակին ոստիկանի պաշտօնը պիտի վարէ։

—Ճարոնական պատուիրակութիւն մը Աթէնք ժամանեց՝ Ցունաստանի հետ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու։ Անգլ. դեսպանը սեղան մը տուաւ ի պատիւ պատուիրակութեան։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսեր հետեւեալ ընդունելութիւնք պիտի ըլլան ի Բեդրոպուրկ, ուր պիտի ժամանէ ապրիլ 15/27 ին կէսօրէն առաջ։ Կառախումբը Նիքոլայեվ կայարանը պիտի մտնէ։ Բէքսհոլմ նռնաձիգ պահակազորաց «Ֆրանց Եոսէֆ» գունդը զինուորական պատիւներ պիտի ընծայէ։ Զարը, բոլոր Մեծ դուքսերն, Աւստրիոյ դեսպանն և այլք պիտի ընդունին կայսրն որ Նեւսքի-բրոսբէքթի և Մեծ Մորսքայայի ճամբով Բեդրոպուրկ պիտի մտնէ։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսր Ձմեռնային պալատը պիտի իջեւանի։ Հոն երթալու միջոցին Անիչքովի պալատան մէջ այցելութիւն պիտի տայ Մարիա Ֆէոտորովնա մայր կայսրուհւոյն։ Աւստրիոյ կայսրն ժամանումէն անմիջապէս յետոյ այցելութիւն պիտի տայ Զարին ու Զարուհւոյն։ Իրիկուան հանդիսական հացկերոյթ պիտի տրուի Ձմեռնային պալատան մէջ։ Ապրիլ 14/28 ին պահակազօրքերը զօրահանդէս մը պիտի կատարեն։ Սեղան պիտի տրուի Օլտէնպուրկի իշխանին պալատան մէջ։ Կէսօրէն յետոյ կայսրը պիտի ընդունի դեսպանները։ Երրորդ օրը կայսրը մինչեւ իրիկուան Զարին ու Զարուհւոյն հետ պիտի մընայ։ Այս արարողութիւններէն զատ, Մարի Թատրոնին մէջ հանդիսական ներկայացում մը պիտի տրուի, աւստրիական դեսպանատան մէջ սեղան մը և այլն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Պատերազմական նախարարին առաջարկութեամբ, կըսէ Մոնիթէօր, նախարարաց խորհուրդն որոշեց երկու միլիոն ֆրանք յատկացնել՝ թնդանօթի գործիներ և լեռնային ու դաշտային թնդանօթներ գնելու։

## ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՍՈՖԻԱ, 5 ապրիլ.—Ազէնցի Ստէֆանիի թղթակիցը կիմանայ թէ Տէրութիւնք հրամայեր են իրենց ծովակալներուն սկսիլ Եգինեան (Պելոպոնէսի և Ատտիկէի միջեւ) ծովածոցին խաղաղական պաշարումը։ Ծովակալք գործադրութեան եղանակը կ'ուսումնասիրեն։ (Պիրէոն եւս մէջն է)։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ժուռնալ տը Ս. Բեդրոպուրկ, արտաքին գործոց նախարարութեան թերթը, կը պարսաւէ Ցունաստանի յարձակողական ընթացքն, որով հարկ պիտի ըլլայ Եգինեան ծովածոցը պաշարել։ Եթէ Ցունաստան պատերազմ հրատարակէ Թուրքիոյ դէմ, պէտք չէ վստահի Տէրութեանց և ոչ միայն աջակցութեան։ Այս վերջինք երբեք չպիտի հաւանին որ յարձակողն ամենափոքր չահ մ'ըստանայ պատերազմէն։ Տէրութեանց Ներդաշնակութիւնն անայլայլելի է և լաւագոյն երաշխիքն՝ ընդհանուր խաղաղութեան պահպանման։

ԲԱՐԻԶ.—Աթէնքի լրագիրք խիստ

պատերազմական յօդուածներ կը հրատարակեն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Մր. ԲըրզընՄաուէթըրըզի մէջ բանախօսութիւն մ՚ընելով ըսաւ թէ Յունաստան մեծ ոճիր մը գործած կըլլայ եթէ Թուրքիոյ վրայ յարձակի։ Անգլիոյ պարտքն է Եւրոպական Ներդաշնակութեան մէջ մնալ։

—Փորին Օֆիսն ի մօտոյ պիտի քաշէ կապոյտ Տետրակ մը՝ Կրետէի վերջին դէպքերուն վրայ։

ԱԹԷՆՔ.—Զօր. Վասոսի հրաժարած ըլլալու լուրը կը հերքուի, որովհետեւ իր կառավարութենէն ո՛ և է հրահանգ չէ ստացած, թէեւ կրնայ հաղորդակցիլ նշանացի հեռագրով։

ՓԱՐԻԶ.—Աթէնքէն եկած լուրերու նայելով, Յունաստանի Նաւահանգիստներն եթէ պաշարուին, պիտի անդամալուծին ու կործանին Յունաստանի վաճառականութիւնն և ելեւմուտքը։

—Լոնտոնէն կէս-պաշտօնական հեռագիր մը կը հաւաստէ թէ Յունաստան պատերազմ չպիտի հրատարակէ Թուրքիոյ դէմ և թէ Յունաստանի եզերաց պաշարումը վաղը պիտի սկսի։

ՊԵՐԼԻՆ. — Վիլհէլմ կայսր գիտութեանց ոսկի չքանշանը նուիրեց երկրախոյզ Նանզէնի։ Գիտական շրջանակաց մէջ խանդավառ ընդունելութիւնք եղան Նանզէնի։

ԱԼԺԷ.—Ռուսիոյ գահաժառանգ մեծ դուքսն երեք օրէ ի վեր սենեակէն դուրս չելաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բարեկեւսոյ Գիլոյն նախորդ վարչապետ Մր. Սէսիլ Ռոտս, Դալս Բարկլեւսոյ վերադարձաւ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Պուլկարիոյ իշխանն ու իշխանուհին ապրիլ 14/26ին Պելկրատ պիտի երթան ի փոխադարձ այցելութիւն Սերպիոյ Թագաւորին։

ՓԱՐԻԶ.— Զրոյց կայ թէ Մ. Ժիւլ Քանպոն (Կ.Պոլսոյ դեսպանին եղբայրը) Վիեննայի դեսպան պիտի ըլլայ փոխանակ Մ. Լոզէի, որ Լիոնի ելմտական գլխաւոր պաշտօնեայ պիտի կարգուի։

—Մ. Ժիւլ Քանպոն Բարիզէն Ալժէ դարձաւ իր պաշտօնատեղին։

ՄԱՏՐԻՏ.— Հավանայէն կը հեռագրեն թէ կացութիւնը կը բարւոքի։ Շաքարեղէգի և ծխախոտի մշակութիւնը շատ տեղերու մէջ սկսեր է։ Զօր. Վէյլէր լաւատես տեղեկագիր մը ղրկեր է պատերազմական նախարարութեան։

ՎԻԵՆՆԱ.— Պատէնի կոմսը կայսեր մատոյց նոր նախարարաց ցանկը։ Մէկ քանի նախարարք պիտի պահեն իրենց պաշտօնը։

ՉԷԹԻՆԷ.— Նիսէն կը հեռագրեն թէ Վիքթորիա Թագուհին ընդուներ է Սեւ Լերան Նիքօլա իշխանը։

## ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 5 ապրիլ (երեկոյ).—Ժամանակ կըսէ թէ հաւանօրէն Զարն ի մօտոյ Նիս պիտի երթայ Վիքթորիա Թագուհւոյն հետ տեսակցելու։

ԽԱՍՈՆԻԱ.— Հելլէն սպայ մը ուզեց օսմ. սահմանագլխին մօտենալ, սակայն սահմանագլուխը խիստ լաւ պահպանուած ըլլալով չկրցաւ անցնիլ. պահականոցէն կրակ ըրին վրան, որով պարտաւորեցաւ ետ դառնալ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եոսէֆ կայսրն իր քովը կանչելով Կոլուխովսքի կոմսն խորհրդակցեցաւ Կրետական խնդրոյն վրայ։ Յետոյ արտաքին գործոց նախարարը տեսակցեցաւ իտալական ու ռուսական դեսպաններուն հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լ. Սալզպըրի՝ նախարարաց խորհրդոյ այս օրուան նիստին պիտի կարդայ Կրետական դէպքերուն վերաբերեալ հեռագրեր։ Նոյն նիստին խորհրդակցութիւնք պիտի կատարուին թէ Անգլիա ի՛նչ կերպով ընթացք պիտի բռնէ Յունաստանի եզերաց պաշարման գործին մէջ։

ՓԱՐԻԶ.—Մ. Հանոթօ իր պատասխանին մէջ առ Մ. Կոպլէ յայտարարեց նաեւ թէ Կ. Պոլսոյ դեսպանք այժմ կը խորհրդակցին Կրետէի կազմակերպութեան նոր դրութիւնն ի գործ դնելու միջոցներուն վրայ։

# ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

## ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Սան Ֆրանչիսքոյի օսմ. պատուաւոր հիւպատոս Մ. Ճորճ Հոլի տիտղոսն ընդհանուր հիւպատոսութեան բարձրացաւ։

—Գ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Արաբկիր գաւառակին Խոտրէի ժողովին անդամ Խալիլ պէյի։

Գ. կարգի Շէֆգաթ՝ Առաքելոյի Հովլա հանըմի։

## ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Ինչպէս ծանուցեցաւ Մեծ Շուկային չորրորդ մասին՝ այսինքն Նոր-կանճըլար ու Ֆէնճիլէր փողոցներու և շրջակայից նորոգութիւնք սկսան, սակայն կալուածատեարց եղած ծանուցումին՝ որպէսզի փուլման վճարել ծախուց բաժինը՝ տակաւին արդիւնք մը չունեցաւ։ Մեծ Շուկային նորոգութիւնն ամբողջացնելու համար անհրաժեշտ է որ կալուածատեարք ծախուց բաժինը ժամանակին վճարեն, հակառակ պարագային կարելի չէ շինութիւններն շարունակել որով անոնք, որք իրենց բաժինը ժամանակին վճարած են յանձնաժողովին, պիտի վնասուին։ Արդ վերջնական կերպով կը ծանուցուի թէ այն կալուածատեարք, որք հակառակ այս ազդարարութեան, չվճարեն ծախուց բաժինը, իրենց նըկատմամբ կէտաւէտ և առանց ո և է փոփոխութեան ի գործ պիտի դրուին նախապէս ծանուցուած որոշումներն, այսինքն՝ հարիւրին ինը տոկոս, երկու միջնորդչէք. նոյնպէս ապրիլ մէկէն սկսեալ ծախուց բաժնին վրայ հարիւրին ութ յաւելում պիտի ըլլայ։ Առպագային ո և է բողոք անլսելի պիտի մնայ։

---

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը հրամայեց պատրաստել բոլոր կուսակալաց, կառավարիչներու, գայմագամներու և օգնականներու կենսագրութիւններն և մատուցանել ի Կայս. Պալատ։ Ջեհնհաս պաշտօնատունն հարկ եղածն ի գործ դնելով տեղեկագրեց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ. — Երէկ իրիկուն Սելանիկ ուղեւորեցան Երկրաչափական վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէն չորս սպայ, որք Թնդանօթաձիգ զօրագունդերուն մէջ պիտի ծառայեն։ Իզմիրէն երէկ Կ. Պոլիս բերուեցան նաւային 45 պահեստի զինուոր։ Ռուսիայէն բերուած 78 ձի երէկ Սիրքէճիէն երկաթուղիով հարկ եղած տեղերը ղրկուեցան։ Ալը Սանճաք Փօրթ շոգենաւն, որուն մէջ կային ցամաքային ու ծովային մաս մը զինուոր, Սեւ ծովէն Պոլսոյ Նաւահանգիստը ժամանեց։ Մարսիլիայէն երէկ եկող Պոմփոյ շոգենաւը 28 սնտուկ ռումբ ու 25 սընտուկ փամփուշտ բերաւ որ Թէրսանէ տարուեցան։ Անցեալ Դշ. Եանեա ղըրկուեցան 10,000 Մարթինի հրացան և 3000 սնտուկ ռազմամթերք։ Հոփէյաթ ու Մէսինէ շոգենաւերն, որք շրջուն մարտանաւի վերածուեցան, և իւրաքանչիւրին մէջ վեց թնդանօթ դըրուեցաւ, այսօր պիտի երթան միանալ օսմ. նաւատորմին։ Մէճիտ և Սէօյիւթ շոգենաւերն ալ նոյն վիճակին կը վերածուին։ Բէրզի Փօրթ շոգենաւն երէկ իրիկուն Իզմիր գնաց, ուրկէց զինուոր և գրաստ առնելով Թէքիրտաղ պիտի երթայ։ Եւլանիքայէն կը գրեն թէ եօթանասուն հազար ձեռք զինուորական հագուստ պատրաստելով հոն սկսեր են զինուորաց բաշխել։ Սահմանագլխոյ ընդհանուր հրամանատար Էտհէմ փաշա մէկ քանի բարձրաստիճան սպաներու հետ անցեալ օր քննական պտոյտներ կատարեր է սահմանագլխոյն վրայ։ Սելանիկի շոգենաւն անցեալ օր 20,000 օխա պաքսիմատ և 2000 սնտուկ ռազմամթերք տարեր է ի Գաթէրին, ուրկէց սահմանագլուխ պիտի ղրկուին։ Տարտանէլէն կը գրեն մարտ 23 Թուականաւ թէ երկու Թորփիլանաւ Նեղուցէն դուրս ելնելով Միջերկրականի մէջ պտոյտ կատարելէ յետոյ Տարտանէլ վերադարձեր են օսմ. Նաւատորմին մօտ։ Բրէվէզայէն մեծ քանակութեամբ ալիւր ճամբայ հանուեր է օսմ. զինուորաց համար։

Ծովային գործոց նախարար Հասան փաշա, արքունի Նաւարանին մէջ նորոգուող մարտանաւերն երէկ աչքէ անցնելով, ինչ ինչ հրամաններ տուաւ նորոգութիւնները փութացնելու համար։ Մէճիտիէ շոգենաւն Իզմիրէն մեծաքանակ առաղձ բերաւ Արքունի Նաւարանին համար։ Սամսուն շոգենաւն երէկ Էրէյլիէն զոյգ և 250 գըրաստ բերաւ մայրաքաղաքս։

ԿՐԵՏԷ. — Րէթիմնոյի ու Հանեայի կարօտելոց համար Իզմիրէն 179 պարկ ալիւր ղրկուեցաւ։ Սելանիկէն ալ առջի օրը ալիւր ղրկուեցաւ Կրետէ։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը պատուաստի հիւթ պիտի ղրկէ՝ Հանեայի, Գանտիայի ու Րէթիմնոյի մէջ երեւան ելած ծաղկախտին պատճառաւ։

ՌՈՒՍ դեսպանատան Տոնէկէց պահականաւն երէկ Կրետէ գնաց Ռուսիոյ կամաւոր նաւատորմին Փէրոռի շոգենաւին հետ, որ երէկ Սեւ ծովէն գալով ուղղակի Կրետէ գնաց, և մէջը կային 900 է աւելի նաւային ռուս զինուոր Կրետէի համար։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ. — Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ, կըսէ Սթամպօլ, Անթոնիօ Բլաւքոնի անուն սերպիացի մը օսմ. սահմանագլխին վրայ ձերբակալուեր և Սկիւպ ղրկուեր է։

ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ.— Առջի գիշերը Ռուսական դեսպանատան մէջ պարսիկ արտասովոր դեսպանութեան ի պատիւ տրուած հացկերոյթին ներկայ գտնուեցան նաեւ պարսիկ դեսպան Միրզա Մահմուտ խան, կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, պարսիկ դեսպանատան առաջին Թարգման Միրզա Յովհաննէս խան, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշա, արարողապետ Մունիր փաշա, ֆրանսական ու աւստրիական դեսպանք և այլք։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանն առջի գիշերը սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գըտնուեցան գերմանական ու ռուսական դեսպանատանց խորհրդականներն և իտալական դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք։

ՇՔՈՏՐԱ.— Լ. Հէրըլտ կ՚իմանայ թէ Տէպրէէն վաշտ մը զօրք ղրկուեր է Շքոտրա։

ՆՊԱՍՏ.— Զինուորական հաստատութեանց հանգանակութեան գումարն հասաւ 19,178,367 ղրուշի։ Կրետէի համար ալ մինչեւ հիմա 600,391 ղրշ. հաւաքուեցաւ։

Մ. ՏԻՒՐՈՆ, ֆրանսական դեսպանատան նորընտիր զինուորական կցորդը, մայրաքաղաքս ժամանեց։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.— Էտիրնէի կուսակալութիւնն ալ 300 շիշ պատուաստի հիւթ և 20 շիշ կեղծմաշկի շիճադեղ խնդրեր է Բժշկական վարժարանէն, Էտիրնէի և իր շրջակայից գաւառակաց պէտքին համար։

ՄԵԿՆՈՒՄ.— Օսմ. կայս. Պանքային Բ. տնօրէն Մ. Կամթոն Օպուանօ երէկ իրիկուն արեւելեան սրընթաց կառախումբով մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ ի Բարիզ։

ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ.—Անատոլուի նահանգաց մէջ ի գործ դըրուելիք բարենորոգմանց ծրագիրը կը տրամադրէ որ քրիստոնեայք ևս պիտի գործածուին դատական պաշտօնատանց մէջ։ Բայց ըստ որում պաշտօնէից ընտրութեան կանոնագիրը կը տրամադրէ որ կարող եւ ձեռնհաս անձինք միայն ընտրուին իբրեւ հարցաքննիչ դատաւոր և վճռագրոց գործադիր պաշտօնեայ, և ընտրելիք յատուկ քըննութիւն տան և դատական գործոց մէջ իրենց ստացած հմտութիւնն եւ կատարած ասպարէզներ յառաջդիմութիւնն հաստատեն, հետեւապէս Պիթլիսի վերաքննիչ ատենի նախագահութեան կողմէ պաշտօնապէս ծանուցուած է որոց որ անկ է թէ դատական պաշտօններու կոչուելու փափաքող քրիստոնեայք պէտք է որ նախ քանի մը տարի առանց ամսաթոշակի (միւլազիմ) պաշտօնավարեն դատական դիւաններու մէջ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահմուտ խան և արտասովոր դեսպանութիւնը նախընթաց գիշեր ներկայ գըտնուեցան Օտէոն թատրոնը տրուած թատերական չքեղ ներկայացման մը։ Արտասովոր դեսպանութեան անդամք երէկ թէեւ իրենց լուսանկարները հանել պիտի տային, սակայն օդին գէշութեան պատճառաւ չկրցան։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ. — Յառաջիկայ կիրակի օր, պարսկական դեսպանատան մէջ, չքեղ նուագահանդէս մը պիտի տրուի ի նպաստ պարսկական վարժարանին։ Արտասովոր դեսպանութեան անդամք ևս ներկայ պիտի գըտնուին։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ մաքսատան իսլամ և քըրիստոնեայ բեռնակիրները 40,000 ղրշ. նուիրեր են ի նպաստ զինուորական հաստատութեանց։ Այս գումար գոյացած էր Պարաքի ընկերութեան կողմէ անոնց ամսականներէն վար դրուած %ին 5էն, որ հանգստեան թոշակի պիտի յատկացուէր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանապետութիւնն 50 յովատակ գնեց Ռուսիայէն, Արեւելեան Ռումէլիի մէջ իր նորահաստատ ասպաստանին համար։

ՇԻՃԱԴԵՂ. — Եանեայի կուսակալութեան առողջապահական քննիչն հեռագրաւ խնդրեր է զինուորական բժշկական վարժարանի տեսչութենէն, անյապաղ 15 շիշ շիճադեղ ղրկել Եանեա։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանն առջի գիշերը սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան հոլանտական դեսպանն ու անգլիական դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ.—Կիրակի օրը Կ. Պոլսոյ Թաղերու ոմանց մէջ ընտրուեցան այն անձինք, որք Կ. Պոլսոյ Թեմին կողմէ երկու պատգամաւոր պիտի ընտրեն պատրիարքական ընտրութեան ժողովին մասնակցելու։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ընդծովեայ թել մը հաստատուեցաւ Թէնէտոսի և Տարտանէլի միջեւ։

ԻԶՄԻՐ—ԱՅՏԸՆԻ երկաթուղւոյ հասոյթը մարտ 15/27ին աւարտող չարթուն մէջ 595,701 ղրշ. եղաւ. անցեալ տարի նոյն Թուականին 470,702 ղրշ. էր։

ԺԱՆՏԱԽՏ. — Ջեհնհաս իշխանութիւնն ի Բարիզ Տօքթ. Ռուի յանձնարարեց ժանտախտի չիճուկ, որ Պասրայի ու Կարմիր ծովու մաքրանոցները պիտի ղրկուի։

Գ. ՏԸ ՀԻՐՇԻ այրին տարեկան երեք հազար ֆրանք յատկացուց՝ դարմանատուն մը հաստատելու Կ. Պոլիս բընակող գերմանացի հրէից համար։

ԱՐԺԱՆԹԻՆ գաղթող ռուս հրեաներէ ընտանիք Կ. Պոլիս եկան և այժմ Ղալաթիա կը բնակին։

Մ. Թ. ԻԲԷՆ Շքոտրայի աւստրիական ընդհ. հիւպատոս կարգուեցաւ, փոխանակ Մ. Հէկէլի որ ուրիշ տեղ փոխադրուեցաւ։

ՍԸՎԱԶԻ ամերիկեան հիւպատոսն երէկ Իտալիայէն մայրաքաղաքս եկաւ։

ԶԷՆՔ.— Թարիֆ կիմանայ թէ ոստիկանութիւնը տեղեկանալով որ կասկածելի և դատապարտ անձինք ու մանք զէնք կը կրեն և նկատելով որ արդէն զէնք կրելն արգիլուած է, հրաման տուաւ ոստիկանութեան պաշտօնէից արգիլել որ յետայսորիկ այդ կարգի անձինք զէնք չկրեն։

ԽԱՐԲԵՐԴ գտնուող դատական քննիչք Տիարպէքիրի նահանգը պիտի երթան։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ մէջ առջի գիշերը պատահած հրդեհէն ապահովագրական ընկերութիւնք 850 ոսկի վնասեցին։ Այրած տուներէն ու խանութներէն նըպարավաճառ Եորկիի խանութին ապրանքներն 300 և չէնքը 100 ոսկւոյ ապահովագրուած էին Ինիօն տը Բառի ընկերութեան. Սիւլլի ճաշարանն, ուրկէց հրդեհն սկսաւ, Բաթըլոթիքի ապահովագրուած էր՝ չէնքն հարիւր ոսկիին յիսուն ոսկւոյ. իսկ տուներէն Բլէանթիի վարձքով բնակած տունն հարիւր ոսկւոյ և գինետուն ու կարասիներն 200 ոսկւոյ՝ Թրանսաթլանթիք ընկերութեան։ Այս առթիւ կըսուի թէ ութ տարուան միջոցին Գատըգիւղի մէջ հարիւր քառասուն հրդեհ պատահած է։

# ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

## ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՐՄՏԻՔ.— Ցորեն.— Վերջացող շաբթուն ժամանեցին 24,200 քիլէ, որոց 3200ը կակուղ Էտիրնէ և 21,000ն Անատոլու զանազան տեսակ։ Կարծր չժամանեց։

Գարի.— Տեղական սպառման համար 8000 քիլէ Դանուբ ծախուեցաւ 9½-9¾ ղրուշէն. 2000 քիլէ Անատոլու 9¼-9½էն քիլէն։ Հրապարակի վըրայ գործ կայ։ Արտածման համար բընաւ գործ չեղաւ։

Թաղշեքէր.— Եւրոպայի համար 500 պարկ Ռումէլի ծախուեցաւ օխան 28 փարայէն. հրապարակը հանդարտ է և գիներն հաստատուն։

Կորեկ.— 200 պարկ Սեւ ծովու տեսակ ծախուեցաւ օխան 35 փարայէն Մարսիլիոյ համար։

Սիսեռ.— Հրապարակը հանդարտ է. 100 պարկ Ռումէլի ծախուեցաւ օխան 82 փարայէն։ Արտածման համար գործ չկայ։

ԱԼԻՒՐ.— Վերջացող շաբթուն ժամանեցին ու վաճառուեցան 9900 պարկ, որուն 2000ն Օտեսա, 700 Սեվաստոպոլ, 800 Վառնա, 6000 Իպրաիլ և 400 Սամսոն։ Բէօսթէնճէի տեսակ չժամանեց։ Պատրաստ կայ Մոմխանէի և ջաղացքներուն մէջ 20,000 պարկ։

ԴԱՂՁԱԲԵՐՔ.— Շաքար.— Ժամանեցին 3400 պարկ Թրիէսթէ և 470 ռուսական։ Վաճառուեցան 3400 Թրիէսթէ կէնդինարը 78-82 ղրուշէն։ 470 ռուսական 69 ղրուշէն կէնդինարը։ Հրապարակի վրայ գործ կայ, բայց գիները տկար են։

Սուրճ.— Ժամանեցին 1375 պարկ։ Ծախուեցան 500 պարկ։ Պատրաստ կայ 8000 պարկ։ Հրապարակը տկար է որովհետեւ պատրաստ ապրանք շատ կայ։

Բրինձ.— Եգիպտական չժամանեց։ 6000 պարկ Ռանկուն և 100 ճափոնական ժամանեց։ 2000 պարկ Ռանկուն ծախուեցաւ պարկը 97 ղրուշէն։

Սիպերիական կորեկ.— Թականրոկի տեսակէն գործ եղաւ օխան 9½ ղրուշէն։

Պղպեղ.—50 պարկ ժամանելով վաճառուեցաւ օխան 4¼-4½ ղրուշէն։

Մոմ.— Արօլլոն ու Ֆուանիյէ չժամանեց։ Տեղականէն ընթացիկ գործեր եղան. Օսմանիյէն կ՚արժէ սնտուկը 45 ղրշ. և Պոսֆոռ՝ քիլոն 3¾ ղրուշ։

Բորիդ.— Թրանսիթի գինն է սընտուկը 18 ղրուշ։ Տեղականին գինն է 23½ ղրուշ սնտուկն ոսկին հարիւր ղըրուշէն։

ՄԵՏԱՂ.— Երկաթ.— Վերջացող շաբթուն 150 թոնօ ժամանեցին։ Վաճառումնք այնչափ կարեւոր չէին։ Հրապարակը շատ հանդարտ էր. գնող չկար. գիներն հաստատուն են։ Պողպատ, անագ, թիթեղ և գինկոյի վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։ Պղինձի վրայ բաւական կարեւոր գործեր եղան օխան 10⅜-10½ ղրուշէն։

ԱԼԿՈՀ.— 23 տակառ ժամանեցին ու ծախուեցան 48-51 օխան մէկ օսմ. ոսկւոյ։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ.— 1000 թոնօ Նիւքէսլ, Քարտիֆ ու Զօնկուլտաք ծախուեցաւ. պատրաստ կայ 6000 թոնօ Քարտիֆ, 4000 Նիւքէսլ և 1500 Զօնկուլտաք։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ. — Հրապարակի վրայ գործ չեղաւ։

Մանած.— Պուլկարիայի և Արեւելեան Ռումէլիի համար միշտ խնդրանք կայ. Անատոլու համար խնդրանք չկայ։

Մոթլեղէն.— Դրէթէ գործ չկայ։

Կտաւ.— Միշտ խնդրանք կայ. գիները բարձրանալու հակամէտ են, որովհետեւ Մանչեսդըրէն նպաստաւոր լուրեր առնուեցան։

Տղաթ.— Բաւական վաճառում եղաւ։

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.— Թիֆթիկ.— Դրէթէ գործ չեղաւ, գիներն իջնալու հակամէտ են և կ՚արժեն 9-16½ ղրշ. օխան, ըստ տեսակին։

Բուրդ.— Գործ չկայ. կ՚արժէ օխան 3-7½ ղրուշ, ըստ տեսակին։

Բամպակ.— Ժամանեցին 50,000 օխա Սելանիկ, 10,000 Իզմիր և 5000 Ադանա. վաճառում չեղաւ։

Մետաքս.— 950 օխա կրկնակ խոզակ ծախուեցաւ 24 ղրուշէն արծաթ դրամ։ 150 օխա կրկնակ մետաքս 87-88 ղրուշէն արծաթ դրամ։ Լաւ տեսակի համար խնդրանք կայ։ Զինականին գինն է 90-130 ղրուշ, ըստ տեսակին։

Կաղնեպտուղ.— Միշտ ժամանում կայ. բայց վաճառում չկայ։

Աֆիոն. — 6 սնտուկ Պալըքէսէր ծախուեցաւ օխան 120 ղրուշէն։

Գազի խէժ.— 44 պարկ Գայսէրի, Նիյտէ սպիտակ ծախուեցան օխան 18-21¼ ղրուշէն, 35 պարկ Գայսէրի, Եվէրէք Նաթիւռէլ 13½-15½էն և 11 Եոզղատ գիղին 12¼-12⅝ ղրուշէն օխան։

Մահմուտիյէ՝ գործ չկայ. կ՚արժէ օխան 60-200 ղրշ։ Սալէպ՝ օխան 12½-15½ ղրշ։ Դեղին մեղրամոմ՝ օխան 19-19½ ղրշ։ Դեղին ճէհրի՝ 40 պարկ Նիյտէ ծախուեցաւ 2½ ղրշ. էն օխան։ Գխտոր՝ օխան 5-5½ ղրշ։ Մորթ՝ օխան 6-14 ղրշ։ Ընկոյզ օխան 40-50 փարա։ Կաղին՝ կէնդինարը 95-96 ղրշ։ Խողկաղին՝ կինդինարը՝ 30-60 ղրշ. Պառլ՝ Նուշ՝ 4-5½ ղրշ. օխան, չամիչ 20 փարայէն 4½ ղրշ. Թուզ 1½-3¼ ղրշ։ Մասթիքա՝ 22-35 ղրշ։

## ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

Այս առաւօտ Բերա Քաֆէ Քօմէրսի մէջ ընաւ գործ չեղաւ. թէեւ մի քանի խաղացողք ներկայ էին։

## ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
25 ՄԱՐՏ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո. | | 19 | 14½ |
| Ամենէն բարձր գին | » | 19 | 14½ |
| Ամենէն վար գին | » | 19 | 06 |
| Օսմանիյէ | » | 69 | — |
| Ռումէլիի երկաթ. ֆր. գոց. | | 88 | 50 |
| Ամենէն բարձր գին | | 88 | 75 |
| Ամենէն վար գին | | 88 | — |
| Ռէժի | » | 11 | 30 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ. | » | 6 | 30 |
| Օսմ. Ապահ. ընկեր. | » | 3 | 80 |
| Թրամուէյ բաժնեթ. ղրշ. | | 6 | — |
| » ժուխասու » | | 2 | 20 |
| Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո. | | 2 | 36 |
| Թրամուէյ պարտաթ. ֆր. | | 491 | — |
| Տէրքօսի ջուրի ընկ. | » | 344 | — |
| Քարափ Կ. Պոլսոյ | » | 454 | — |
| **ՍԹԻԼԱՆՑ** | | | |
| Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո. | | 1 | 50 |
| » ութ » » | » | 3 | — |
| Ռում. երկ. մէկ » » | » | — | — |
| » » ութ » » | » | — | — |
| **ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ** | | | |
| Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. ք. կ. | | — | — |
| Ռումէլիի երկաթուղի ֆր. | | — | — |
| **ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ** | | | |
| Լոնտոն 3 ամիս ղրշ. | | 110 | 1/8 |
| Փարիզ 3 » ֆր. | | 22 | 93¾ |
| Ֆիօրին մանտա | » | 10 | 83¾ |
| **ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ** | | | |
| 20 ֆրանքնոց | ղրշ. | 87 | 12 |
| Անգլիական ոսկի | » | 109 | 37 |
| Բօլ էմբէռիալ | » | 90 | 05 |
| Մէճիտիյէ արծաթ | » | 108 | 09 |
| Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ո. | | 8 | 59 |
| Ֆըրըմից | | 51 | 10 |
| Մէթալիք | | 97 | 20 |

## ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

| | | | |
|---|---|---|---|
| **ՓԱՐԻԶ, 5 ԱՊՐԻԼ** | | | |
| Ֆրանսական Ռանթ 3 % | ֆր. | 102 | 50 |
| Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. | » | 17 | 50 |
| ) գոց. | » | 17 | 90 |
| » » » Բ. | » | 30 | 50 |
| » » » Գ. | » | 18 | 05 |
| Օսմանիյէ | » | 310 | — |
| Ռումէլիի երկաթուղի | » | 87 | 50 |
| Օսմ. Բրիօրիթէ | » | 410 | — |
| Մաքսատուն | » | 428 | — |
| Օսմ. Ռէժի | » | 274 | — |
| Օսմ. Կայս. Պանքա | » | 511 | — |
| Քրէտի Լիօնէ | » | 751 | — |
| Սուէզի բաժնեթուղթ | » | 3181 | — |
| Իտալական Ռանթ | » | 90 | — |
| Չէք Լոնտոնի վրայ | » | 20 | 145 |
| Դրամազեղչ | » | 2 | — |
| **ՊԵՐԼԻՆ, 5 ԱՊՐԻԼ** | | | |
| Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. | մարք | — | — |
| » փոխառութիւն 1888 | » | — | — |
| Ռումէլիի երկաթուղի | » | 90 | 50 |
| Անատ. երկ. պարտաթղթ. | » | 88 | 30 |
| Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս. | » | 20 | 295 |
| **ՎԻԵՆՆԱ, 5 ԱՊՐԻԼ** | | | |
| Փոխան. Լոնտոնի վրայ | ֆիօր. | 120 | 10 |
| Ռումէլիի երկաթուղի | » | 42 | — |
| Օսմ. Ռէժի | » | 131 | — |
| **ԼՈՆՏՈՆ, 5 ԱՊՐԻԼ** | | | |
| Անգլ. քօնսօլիտէ | Ա. Ո. | 112 | 12 |
| Օսմ. » Սէրի Ա. | » | 66 | — |
| » » » Բ. | » | 30 | 12 |
| » » » Գ. | » | 18 | 10 |
| .Դ.) բաց. | » | 17 | 56 |
| ) գոց. | » | 17 | 75 |
| Փոխառութիւն Գասապա | » | 76 | — |
| » Օսմ. 3½ % | » | 94 | — |
| Օսմ. Կայս. Պանքա | » | 10 | 31 |
| Այտընի երկաթուղի | » | 12 | — |
| Եգիպտական Միացեալ | » | 106 | 75 |
| Հելլենական 5 % | » | 22 | — |
| Մոնոբոլ հելլենական 4 % | » | 22 | — |
| Ռանթ » 4 % | » | 19 | 50 |
| Ռուսական 3½ % 1891 | » | 102 | — |
| Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 | » | 90 | — |
| » նոր » 6 % 1892 | » | 88 | 50 |
| Փոխան. Փարիզի վրայ | » | 25 | 310 |
| Դրամազեղչ | » | 3 | — |

ԹՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէնթի յի—ոռ—րո—րի—ն (ըստ տարիքի), ծամոզո—րի—ն, եւ ալոր որ—տաոնո—րի—ն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի տրամաննա—րի—ն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուգճեանց դէմ)։

Պատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ՚ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ԻԼԱՆ

Ջըրասաթ Պանգասը իչիւն թապպ իթթիրիլէճէք օլան 800 ճիլտ մուհարրէրաթը ումումիյէ մէճմուասը մէվզըի միւնագասայա վազ խըլընմըշ օլուպ շէհրը հալը րումինին 27ինճի բէնշէնպիհ կիւնիւ սաաթ 9տա իհալէի էվվէլիյէսի 29ընճը ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ 9տա գատար 100տէ 5 թէմինաթ աքչէսի իլէ պիրլիքտէ օլուր իսէ գապուլ օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն շէրաիթինի անլամագ իւզրէ մէզքիւր Պանգանըն իտարէի մէրքէզիյէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 1—3

24 մարթ 313

# ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

**ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ**

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐՒՈՅ 3,161,300

**ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ**

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐՒՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնէն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին ճանչնի.

# ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

**‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›**

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց:



## ՔԻՒՆԱՐՏ

**ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ**

Լիվրբօոլ և Արեւելեան միջև ամսական երկու անգամ բեռով չոգենաւներ

| Անունք | Թօնօ | Անունք | Թօնօ |
|---|---|---|---|
| Ումպրիա | 7718 | Սամարիա | 3574 |
| Էտրուրիա | 7718 | Մարաթոն | 2403 |
| Սէրվիա | 7391 | Ադլաս | 2393 |
| Ուրանիա | 7268 | Սարակոսա | 2166 |
| Բավոնիա | 5587 | Թարիֆա | 2246 |
| Սէֆալոնիա | 5517 | Բալմիրա | 2144 |
| Կալլիա | 4809 | Թրինիտատ | 1899 |
| Սայթիա | 4557 | Մորոգգօ | 1855 |
| Ալէբբօ | 2143 | Պրիթիշ Քուին | 785 |
| Քէտար | 1876 | Քարինդիա | 5598 |
| Շէրպուր | 1614 | Սիլվանիա | 5698 |
| Գադալոնիա | 4845 | Քամբանիա | 12950 |
| Պոթնիա | 4531 | Լուքանիա | 12950 |

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 4 Ղալաթիա



## ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

**ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ**

Լիվրբօոլ և Արեւելեան միջև բեռով չոգենաւներ

| Անունք | Թօնօ | Անունք | Թօնօ |
|---|---|---|---|
| Վիքդորիան | 10500 | Ֆլավիան | 3500 |
| Աումէնիան | 10500 | Էձիբչիըն | 3500 |
| Քէսդրիան | 10500 | Բըրթիըն | 3000 |
| Լանքասդրիան | 9000 | Ալճէրիան | 2500 |
| Ֆիլատէլֆիա | 9000 | Արապիան | 3500 |
| Գոլըմպիան | 8000 | Աթէնիան | 2500 |
| Ճօրճիան | 8000 | Անատոլուզիան | 2500 |
| Պոսդոնիան | 8000 | Ալգաչիըն | 2500 |
| Ֆիրճինիան | 8000 | Լէսպիան | 2000 |
| Ֆալէրնիան | 3700 | Մինհօ | 900 |
| Վավօնիան | 3700 | Օբօրդօ | 800 |
| Ֆլոմինիան | 3700 | Լիսպօն | 800 |
| Ֆապիան | 3500 | | |

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա



# ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

**ՄԻԱՑԵԱԼ**

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

| | | |
|---|---|---|
| Դրամագլուխ | ֆրանք | 14,500,000 |
| Պահեստի դրամ | » | 21,173,000 |
| Տարեկան հասոյթ | » | 44,820,000 |

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով:

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14



# L'ANCRE ԼԱՆՔՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ,
ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՄՐ. 133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 1871էն ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՄՐ. 206 ՄԻԼԻՈՆ

**ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ**

Պ. Կոմս Էմմանուէլ Ձիքի, կայս. եւ արք. Ծերակոյտի խորհրդական, Նախագահ
» Ռոպէրթ Հօնաս, Փոխ-Նախագահ
» Ժօզէֆ Հօնաս, կայս. եւ արք. Ծերակոյտի խորհրդական
» Քօլոմպօ Նախօ » » »
» Ալֆրէտ Ֆրօյդէ տ'Օսբէն
Թէոտոր Բոնիգէն
Ժան տը Վէնիձ - Իսկէնտէրեան

Կառավարական Քոմիսէր
Պ. ԺԻԼ ՄՈՒՐ կայս. արք. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաճօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ



# ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

**970,000,000 ՖՐԱՆՔ**

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե՛ՒՐՈՊԱ.

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ գ'Իթալիէն 1, 3
իր Լը Բէլբէ փողոցի անկիւն չէնքին մէջ
1845 հիմնուելէն ի վեր

| | |
|---|---|
| Ապահովագր. Ներու վճռ. | 1,219,000,000 |
| 1896 ի ընթացքին | |
| Ապահովագրեալներու վճռ. | 96,000,000 |
| Հասոյթ | 203,000,000 |
| Նոր ապահովագրութիւնք | 630,000,000 |
| Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած | 15,000,000 |
| 1897 յունուար 1 | |
| Աւանդք և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա | 43,000,000 |
| Ցուցեալ դրամագլուխ | 138,000,000 |
| Արդի ապահովագրութիւնք | 4,285000000 |

Տէէլէբրական ապահովագրեր

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու: Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս: ՑՈՒՑԱԿ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին [illegible] Հինգ [illegible] ԲԻՒՐՈՒՆՔ տալով Ընկերութ[illegible] ապահովագրութիւններու [illegible] է ապահովագրին [illegible] տեղեկութիւններ [illegible] դիմել առ

Տնօրէնութեան ի Թուրքիա
Ճ. ՌՈ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վօյվօտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա



## Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօհաֆճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

Արդուզարդի և նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՒՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Երեխաներու համար:— ՏԱՆԹԵԼԱ.— Վալանսիէն, Գառօ, Թիւլ, Բէօբիւր, Շանթիյեր, Պարթօն, Իռլանտեզ ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բթանէ և Բուրդէ:— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կառնիթիւռ, Շէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլն: ԳՕՐՏԷԼԱ.— Կրօն, Մուարէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով:— ԳՐԷՊ ԵՒ ԿԱԶ.— Դուէր տը Շին, Դուէր Անկլէ, Դուէբլիս, Կազ, Կօռնատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թաւլաթան, Մուսլին եայլն:— ՖԱՔԷՕԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիչիւ, Շարբ, Անտալուզ, Գլխարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ չինուած ձիլինձեաներ:— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Բթանէ:— ՔՕՌՍԷ.— Դաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բըլուզով և մետաքսէ:— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.— Կըլոնունքի համար տղու հագուստ և գլխարկ:— ԲՕԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալեր.— Շալ Պաւատներու համար, ծաղիկով Նաև Ֆինօ Շալ էքօսէ ամէն մեծութեամբ:

Ամենքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած: Ճաշակաւոր և հաստատ զանազանութիւն: ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն: Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառմունք:



Հրատարակուելու համար յօդուած կամ Նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ՛կ երեսին վրայ գրեն: Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին:


## «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի Խմբագրատան մէջ: Ո՛չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցմանց գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք:


## ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

ընդ մէջ ՀԸԼԻ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

| Անունք | Թօնօ | Անունք | Թօնօ | Անունք | Թօնօ | Անունք | Թօնօ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Ալպանօ | 1069 | Տօմինօ | 937 | Իտահօ | 5540 | Բօլօ | 510 |
| Ալէքթօ | 3607 | Տուրօ | 2383 | Ճինօ | 1080 | Րիալթօ | 2229 |
| Անճէլօ | 1541 | Տրաքօ | 1713 | Քլէօ | 1053 | Րինալտօ | 1663 |
| Արիոսդօ | 2377 | Տինամօ | 504 | Քօլըրինօ | 2307 | Րօլլօ | 1613 |
| Պասսինօ | 1822 | Էպրօ | 2464 | Քօմօ | 1700 | Րոմէօ | 1789 |
| Պորտինօ | 1264 | Էլտորատօ | 1520 | Լէօ | 1053 | Րօզարիօ | 1862 |
| Պրավօ | 1076 | Էրադօ | 1481 | Լէանդրօ | 2271 | Սաբֆօ | 1113 |
| Պրիւնօ | 841 | Ֆիտօ | 954 | Լիվօրնօ | 1643 | Ցիրիօ | 1735 |
| Պրֆֆալօ | 4431 | Ֆլորլանտ | 1828 | Լորէնզօ | 3191 | Սիլվիօ | 1193 |
| Գէյրօ | 1671 | Ֆլամինկօ | 849 | Մալմօ | 724 | Սրէրօ | 1200 |
| Գալիբսօ | 1337 | Ֆրանչիսքօ | 4582 | Մարէնկօ | 2273 | Թասսօ | 1328 |
| Գամէօ | 1244 | Կալիլէօ | 3060 | Մարգէլլօ | 3709 | Թ. Ուիլսըն | 1546 |
| Գադօ | 1094 | Կիդոնօ | 1243 | Միքատօ | 3557 | Թօքիօ | 3827 |
| Ջիքակօ | 2729 | Կօզօ | 1011 | Միլօ | 1057 | Թօլէտօ | 1470 |
| Սիտէրօ | 1834 | Կրատնօ | 1695 | Մոնդէգալլօ | 1735 | Թօրրիտօ | 487 |
| Գիլօ | 2697 | Հիրօ | 775 | Մուրիլլօ | 2410 | Ուրպինօ | 2429 |
| Գօլօրատօ | 4235 | Հիտալկօ | 1581 | Նէրօ | 1083 | Վասքօ | 1914 |
| Գօմօ | 1497 | Հիմատ | 3720 | Օթօ | 4100 | Վօլօ | 1289 |
| Գօնկօ | 2906 | Հօրադիօ | 3600 | Օ թարիօ | 4036 | Վօլթուրնօ | 2396 |
| Գօրսօ | 895 | Հումպէր | 596 | Օրլանտօ | 1535 | Եէտօ | 1850 |
| Տիտօ | 4811 | Իակօ | 2354 | Բալէրմօ | 1637 | Զէրօ | 1200 |

Բօյրօ չոգենաւը, նաւապետ Պէրրարք, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է:

—Մոռբէլլօ չոգենաւը, Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 24ին և ապրիլ 8ին հոս կը սպասուի:

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ.
Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա


(10)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

# ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

# ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

Սէն-Լուի կղզւոյն մէկ հինաւուրց բնակարանին մէջ, ուր կարծես այդ իրիկունն հովի հոսանքներու մրցում մը հաստատուած էր, Բրէթիէն անգամ մ'ալ տեսաւ դարչնի գաւառն՝ ապուրէն յետոյ ազատքեղի վրայ մեծարուած եզան մսին և աղանդերի կեռասօղիին մէջ: Խստադէմ Տիկին Լէրպաժէի բացարձակ համրութենէն վախ զգաց, որոյ լուսագոյն մետաքսեայ շրջազգեստը կարծես կմախք մը զգեստաւորելու համար չինուած էր, և խեղոյն, թաքուն հակակրութիւն մը զգաց տան երկու զաւակներուն ամսեղուկ դէմքերուն համար, որք հագեւ իրենց աչքը պնակէն վեր առին, ըղջացող յիսուսեան քարոզչի մը պէս հազիւ քանի մը բառ խօսեցան և երկու կատարեալ կեղծապարիշաններու տպաւորութիւնն ըրին Բրէթիէնի վրայ:

Ընկերութեան մէջ մտնելու իր գժբաղդ փորձէն վհատած, Նորմանտացի ընկերներէն ձանձրացած, որք մոգով ու մարմնով գանդաղ էին, իր տարաշխարհիկ ընկերներէն տաղտկացած, որք պոռոտախօսներ էին, ուսանողը մեկուսացաւ, աշխատութեան մէջ խորասուզեցաւ, և քանի մ'ամիս չարունակ գոհունակութեան առիթներ միայն ընծայեց աչնիւն Պ. Լամուանեոն Մաշէրպի, որոյ պատկերը, «Բարթէլէմի Լաթէն»ի մէջտեղն, այսպիսի առաքինի երիտասարդի մը հետ միեւնոյն սենեկի մէջ բնակելուն համար չափազանց ուրախ ըլլալու էր: Բայց Բրէթիէն սոսկալի կը ձանձրանար, և սիրտը՝ թափուր, զգայարանքները՝ անկուշտ, Լիւքսէմպուրկի շագանակենիներուն տակ կը պտըտցընէր միեւնոյն մելամաղձութիւնն ու միեւնոյն իղձերն, ղոլս քիչ ժամանակ առաջ պտըտցուցած էր ի Գան, Գաֆարէլլի ճեմավայրին կնձնիներուն տակ:

Գարունն, — այն Բարիզեան գարունն յորում իրիկունները, ամայի Թաղերուն մէջ, պարտիզակներուն եղրեւանիները կը սփռեն իրենց կանխահաս անուշահոտութիւնները, — գարունն ա՛լ եկաւ աւելցնել երիտասարդ մենակեացին մարմնական ու բարոյական յոյզը: Դասընթացքի, ինքն իրեն կը հարցնէր թէ իր ա՛յնքան բաղձացած ազատութիւնն ինչպէս կը գործածէր: Ուսումէն զզուած, գատարկաշրջութեան զարկաւ, և ամէն օր, երկար ժամերով, իր ձանձրոյթը քաշկռտեց Բարիզի փողոց արուարձաններուն մէջ:

Օր մը, կէս օրէն ետքը, ժամ 4ին ատեններ, Մոնրուժի կողմը պտոյտէ մը վերադարձին, «Օպսէրվաթուար»ի հրապարակին վրայ, մեքենաբար խառնուեցաւ կարգ մը հետաքրքիրներու, որք հսկայ աճպարարի մը չուրջը բոլորուած էին:

Այս մարդն, որ ճերմակ ու կեղտոտ պնդավարտիք, վզրենի կիսավարտիք, ոտքերուն վրայ սակաւ ինչ մուշտակ, ալ գաստակին վրայ սև կաշիէ ապարանջան կը կրեր, — բաւական գեղեցիկ անասուն մը, — հաբեւր քիլոնոց ծանրութիւն մը վերցուցած էր և բազկապերկ կը կրեր՝ հին կապերտի մը բոլորտիքը դառնալով, ի ձայն թմբախտաւոր երգիոնի մը, որ նորաձեւութենէ ինկած «բոլքա» մը կը հագար ու կը հագար:

Բրէթիէնի ետեւէն, յանկարծ յստակ ու զուարթ ձայն մ'ըսաւ բարձրագոչ:

«Ի՛նչ փառաւոր են ծղիին մկանները... ճիշդ է... կ'ըմբռնեմ արձանիս ոգեւորութիւնը»:

Եւ ուսանողն, ետին դառնալով, տեսաւ գեղեցիկ սատանորդի մը, որ գլուխը տձև թաղեակ մը և կռնակը կաւի բիծերով արատաւոր թիկնոցակ մը կը կրեր, և որոյ սիրուն և չէկ մօրուքն ու առատ մազերը կարծես արեւուն մէջ կը պլճպճային:

«Բայց, եթէ չեմ սխալիր, գոչեց յանկարծ կայտառ սատանորդին, պզտիկ Բրէթիէնն է...բ՞նչպէս, չե՞ս ճանչնար զիս... Տօնատիեօ՞ն, Ֆրանսուա Տօնատիեօն չե՞ս ճանչնար, Գանի դպրոցական ընկերդ:»

Այո՛, Բրէթիէն կը ճանչնար զայն, և սրտին մէջ ուրախութեան ցնցում մը զգաց. իր մտածութեան մէջ փայլակի մը պէս կ'արթննար իր լաւագոյն յիշատակն, իր մանկական միակ բարեկամութիւնը:

«Ֆրանսո՛ւա, սիրելի՛դ իմ Ֆրանսո՛ւա, ըսաւ երկու ձեռները կարկառելով իր նորէն գտնուած ընկերոջ:

Բայց միւսն յանկարծ անոր դաստակէն բռնեց:

«Ուշադրութի՛ւն, մարդուկը պիտի վերցնէ գեւ իր երկու հարիւր քիլոնոց ծանրութիւնը... Մեկ վայրկենէն, սիրելիդ իմ Բրէթիէն, բոլորովին քու տրամադրութեանդ տակ եմ... բայց դիտէ՛ այս երկճղի երակն, այս ուսն... ի՛նչ չարժում, գիւցազնական է... իմ «յաղթական մարդուս» համար ճիշդ ինձ պէտք եղածն է... կեցցէ՛ս, Հերակլէս...»

Եւ արուեստագէտը, խանդավառեալ, իր գրպանը խուզարկեց և ափ մը սու նետեց աճպարարին, որ իր ուժի փորձը կատարելէ վերջ, ձեռքերը մէջքը դրած՝ կը սիգար, հանդիսորդներուն համար գլուխ կը ծռէր, ճակատը քրտնաթաթաւ, ծոծրակը կարմրած, կուրծքը հեւ ի հեւ, իր աղտոտ պնդավարտիքին տակ:

«Պարոններ և տիկիններ, պատիւ ունիմ ձեզ չնորհակալ ըլլալու:»

Վերջացած էր: Տօնատիեօ Բրէթիէնի թեւը մտած էր սիրագին և իրեն հետ կը քաշէր կը տանէր զայն:

«Մարդի՛կ ինչպէս զիրար կը գտնեն Նորէն... Այս աղնիւ պզտիկ Բրէթիէնն, ուսուցիչներու այս սիրելին, որ կ'ուզէր բարի աշակերտ մը, յունական արմատներու միակ մ'ընել զիս... կը տեսնե՞ս, այդ չէր կրնար յաջողիլ... Գավարնիի խորհուրդին հետեւեցայ. «դուն բանի մը յարմար չես. արուեստագէտ եղիր ըսաւ...» Այո, սիրելիս... քանդակագործ, Քարբօյին աշկերտն եմ... Եւ վարպետս, որ գոռոզ մարդ մ'է, չինած արձանս տեսնելու եկաւ անցեալ օր և գոչեց երեսիս. «բայց չատ յաջողեր է այս պզտիկ սատանորդի»... Այս է որ կը քաշըլերէ զձեզ... Բայց ի՛նչ անմիտ եմ, իմ վրայ միայն կը խօսիմ քեզ... իսկ դո՞ւն, դուն ի՞նչ կ'ըլլաս: Բարիզ եկեր ես...»

—Այո, առ նուազն երկու տարուան համար... իրաւագէտ վարդապետի վկայական առնելու կ'աշխատիմ:

—Ազու՞ր բան. երկուքս ալ առաջուան պէս բարեկամ պիտի ըլլանք, այնպէս չէ՞... Ազատ ե՞ս այս իրիկուն:

—Բոլորովին:

—Ուրեմն չբաժնուինք իրարմէ:

—Ցօժարակամ:

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕՋԱՃԵԱՆ